

Synek tohoto otce „S nejvěrnějšími vlastnostmi“ jménem rovněž Josef Kirschner se po smrti svých rodičů ocitl v našezinci. Na svém zasedání 2. května 1928 konstituuje obecní rada, že „... Kirschner Josef byl nám poslán z našezinci. Usneseno pořádat okresní péče o mládež za umístění a dát vyhlásit kdo by si ho chcel vzít na vychování.“ V obecném zastupitelstvu dne 12. května 1928 učiněn dotaz „... Kirschner Josef, šestiletý, kde a za jakých podmínek by jíme jej umístili. Ještě zatím u pana starosty.“ Dne 29. května 1928 bere obecní rada na vědomí „Hoch bude poslán do okresní péče o mládež za poplatek 65 Kčs měsíčně. Jeho vybavením jest zmocněn pan starosta (šatstvo, botky a podobně).“ Podle zprávy z obecního zastupitelstva dne 9. června 1928 je synovec Kirschner umístěn okresní péče o mládež v Jindřichohradeckém okrese. Zpráva z obecní rady 29. prosince 1928 říká že poručníctví nad chlapcem převezal pan Chytrka. V roce 1931 žádala správa školy v Kaprounku vinohrádkou obec o zařazení osatného pro děti Zemanovu a Josefa Kirschnera v částce 300 Kčs na jedno dítě, celkem 1200 Kčs. Obecní rada souhlasila s výplatem této částky dne 18. září 1931. Za pět a půl roku na to dne 19. dubna 1937 - „Okresní péče o mládež oznamuje, že náš přistoupení Josef Kirschner, nezletilý žák III. ročníku městské školy bude jako čtrnáctiletý propuštěn a že jest nutno dati ho do učení. Usneseno dotázati se okresní péče o mládež v N. Bystřici, k jakomu povolení by se hodil, jak je využitý a tak dále.“ Na svém zasedání dne 2. července 1937 přijala obecní rada zprávu: „Okresní péče v Nové Bystřici předala nám našeho

příslušníka Josefa Kirschnera k dalšímu zaopatření, ježto dovršil čtrnáctý rok. Pan starosta předkládá vysvědčení z III. třídy měšťanské školy, z něhož je patrné, že hoch velmi dobrě prospíval. Bude záhodno postarat se o brzké jeho umístění, k jehož přání na čísničví. Při té příležitosti schvaluje se náklad na jeho dopravu z Nové Bystrice do Vinoře a chlapcovo prozatímní umístění u paní Poldové za náhradu 10 Kčs denně." Ve smyslu usnesení zastupitelstva byl uveřejněn inzerát o umístění a došlo 8 nabídek. Nejvýhodnější se zdála nabídka restaurátora Storka z Kladna. 18. srpna 1937 usneseno, aby pan starosta vybavil hocha potřebným sňatkem a prádlem a prováděl definitivní umístění. V zápisce z 23. srpna 1937 čtomo: "Obecní sňatek Josef Kirschner byl dán k jeho žádostí do učení na čísničví restaurátérů panu Sejnohovi ve Zbraslavu. V lepším místě ani být nemůže, jak jsme se osobně přesvědčili na místě samém. Hoch je však apaticky, nejeví nejménší chuť k učení, je nezdvořilý. Nebyl by však neeschopný. Chápel by se radoval učit holičství. S panem Sejnohou sjednáno, aby zůstal na zkoušení třídu 1 měsíc dál. Během roku 1938 mu obec dvakrát (v únoru a v listopadu) ještě poskytl ošacení. Na Zbraslav je ještě předat obecní tajemník. Nesnídal.

Václav Žeman

byl ze tří dětí. Osířel v roce 1928. Jehož roku žádá město Stráž nad Nežárkou vinořskou obec o jejich převzetí a umístění. V obecní radě dne 15. listopadu 1928 „usneseno pořádati

zdejší přibuzenstvo za umístění dětí na určitý
 poplatek, v opačném pádě požádat o sociální
 péči. Město Žďár se, aby než bude rozhodnu-
 to s jich umístěním, si je ponechalo. "Dne 9.
 srpna 1929 zaslala rada žádost Jerezie Háj-
 kové o propuštění učtu 454 Kčs nájemného za
 Zemanovu děti. V následujícím čase byly děti
 umístěny v ústavě, jak vyplývá ze žádosti ško-
 ly v Kaprouně z 23. září 1932 o zaslání ošat-
 ného pro děti Zemanovu a Josefa Kirschnera.
 Rada povolila obnos 600 Kčs. Rok předtím
 měla škola v Kaprouně obdobný požadavek
 (viz záručnám o Jos. Kirschnerovi na straně 99).
 Dne 1. března 1935 projednává obecní zastupi-
 telstvo zprávu, že „... Zeman, sirotěk, dosud
 u okresní péče v Kaprouně, má být umístěn u
 pana Výskytenského v Kladně do učení řemes-
 lu krejčovskému. Na žádost obecního úřadu
 nabídlo se dobrovolně pan Kunštáček obecní-
 ho zastupitelstva, že hochia v Kaprouně pře-
 vezme a do Kladna dopraví. Nabídka tažo
 byla s povolením vrata na vědomí tím spisem,
 že výlohy pro pana Kunsta budou nepatrné.
 Současně se schvaluje potřebný náklad, spo-
 jený s dopravou, jakož i zakoupením nut-
 ných potřeb pro hochia do učení. "Dne 30.
 března 1935 poukázala obec panu Výskytenskému Karlovi obnos 120 Kčs za stravování
 učňe Václava Zemana. Dne 7. června 1935
 vrata rada na vědomí řídění, že, Zeman
 Václav, sirotěk, byl převzat z Kladna do pro-
 zatímního opatření u tajemníka. Nesnídal
 za obvyklou náhradu 10 Kčs denně. Usneseno,
 aby pokud možno nejrychleji byl dán do u-
 čení a v případě, že by se vhodné místo nena-

šlo, dát ho k některému rolníku. "Dne 6. září 1935 usneseno k návrhu pana Chytrky dát jej prohlédnout poradnou pro volbu povolání, kde poskytnut i místo. Dne 25. září 1939 podal pan starosta radě zprávu v záležitosti umístění sirotka Václava Žemana. „Hoch měl již jít do učení, však k protestu pana Chytrky bylo od dodání do učení upuštěno, protože podle usnesení obecního rada upřímnost mě hoch být prohlédnut v poradně pro volbu povolání, kde mu měl být opatřeno místo dle toho, k čemu se hodí.“ Dne 6. prosince 1935 - „Sirotek V. Žeman nastoupí do učení k panu Čimprichovi, holiči v Německém Brodě, který dopisem sděluje, za jakých podmínek by hocha přijal: 150 Kčs měsíční příspěvek, který by byl vyplácen po prvních dva roky učení. Nástup k 16. prosinci 1935. Musí mít nejmladší prádlo a šatstvo. Po prvních dva roky přejímá obec také šácaní a obuv. Pan starosta se způsobuje opatřit nutné prádlo i obuv, případně šaty. Hocha doprovodí do Německého Brodu z ochoty pan Kunšt.“

Dne 22. listopadu 1935 doporučila okresní péče v Kralovinu vinohradské obci převzeti též sestru jmenovaného sirotka Květy Žemanové, protože tato se nachází v nespolehlivé rodině. V prosinci téhož roku byla nově umístěna u pana J. Mertlíka v Golčově Jeníkově.

Dne 3. března 1936 obdržela obecní rada pozdravný dopis V. Žemana s projevem díků a s vyjádřením jeho spokojenosti

sti v učení. Dne 17. července 1936 - „Pan Cimprich, zaměstnavač našeho sirotka posílal dopis, v němž oznamuje podrobnosti o výchově v učení, z něhož je patrné, že hoch se dostal do dobrého místa a že z něho může být dobrý řemeslník. Zpráva vrata s povolením na vědomí, jakoz i odpověď pana starosty na tento dopis.“ Dne 25. října 1936 - „Sirotek Václav Žeman a jeho zaměstnavač žádají o osacení. Schváleno a zakoupeném se povídává zaměstnavač pan Cimprich, který bude využíván k předložení učtu, ověřencho městským úřadem v Německém Brodě. Na osacení se povoluje částka 400 Kčs.“ Dne 21. října 1937 - „Žeman V. zhorskil prospěch. V obšířém dopisu tří zaměstnavačů nedostatek hochovi i po stránce chování a doporučuje, aby bylo sirotku přísně domluveno. Provede pan starosta. K žádosti pana Cimpricha povoluje se opatření nutného šatstva a obuvi do výše 400 Kčs, jež obstará proti předložení dokladů pan Cimprich.“ Dne 28. října 1938 - „Žeman V. má být vyučen v měsíci prosinci. Pan Chytka a pan Kopecký doporučují, aby při této příležitosti, kdy náš sirotek má vstoupiti samostatně do života, bylo jeho žádostí uvolněno a aby byla na tento účel uvolněna určitá částka. Pan Potůček navrhuje 500 Kčs, pan Kopecký 800 Kčs. Schvaluje se uvolnit částku 800 Kčs, do které dle nutné potřeby budíž potřebnou předměty zakoupeny. Aby bylo možno zjistit nutnost potřeby, navrhují se pan Chytka, aby pan Kunštát se dobrovolně

ujal hodnosti zástupce obce, dojel do Německého Brodu, dal případně potřebné naučení Václ. Žemanovi a t. d. Schwášeno a pan Kunst slibuje tak učiniti. "Dne 9. prosince 1938 - , Žeman V., nás sirotok, končí učební směsou 16. prosince 1938. Pan Kunst chystal se čestně svého úkolu, do Něm. Brodu zajel, potřebné předměty zakoupil a přitom za obec dal hochovi ponaučení na budoucí jeho dráhu. Z povolené částky 800 Kčs všechnil 140 Kčs. Výslech, spojené s cestou do N. Brodu nezadává zaplatit a jich se zříká."

Dne 5. června 1939 obecní zastupitelstvo trpacc konstatuje: "Na učně Žemana v Německém Brodě vymáloří jsme značný náklad, aby z něho byl rádný člověk. Týž však utekl, potuloval se po N. Brodě a nyní podal o sobě zprávu, že je v Německu."

Antonín Žitný

Jeho rodiče žijí ve Vídni. Dne 5. října 1924 dostává obecní rada zprávu, že... "v řecké porodnici v Brně nachází se příslušnice naše Josefa Žitná, která nemůže se vrátit zpět do Vídni, ježto pas byl jí odebrán. Vyšetří se příčiny, aby bylo dle možnosti postaráno o její navrat do Vídni."

Dne 9. září 1932 byl v obecní radě projednáván požadavek na převzetí příslušníka obce Antonína Žitného z Rakouska.

"Na základě oznámení okresního úřadu bude o měsíce bude ponechán v ústavu v Heiligenkreutzu u Vídni do čtrnáctého roku."

O rok později dne 22. září 1933

"Paní Fürstová z Vídne žádá o podporu na našeho příslušníka Žitného, který má jít do učení. K návrhu pana Štěpána, doplněnému návrhem pana Žarvoniři usneseno udělit jednorázovou podporu 200 Kčs." Dne 10. října 1933 "... G. Fürstová z Vídne děkuje za dar 200 Kčs ve prospěch našeho příslušníka Žitného a současně žádá o vyhledání místa pro tohoto k řemeslu pekařskému."

Dne 20. března 1934 - "K opatření v příčině nezletilého příslušníka Antonína Žitného, který byl dopraven z Vídne do zdejší obce usneseno vyhledat tomuto nějaké místo do učení a do té doby, než bude umístěn, ponechávat se v ošetřování u pana Šafáče za náhradu 10 Kčs denně, s platností od 15. března." Dne 5. května 1934 - "Sirotek Antonín Žitný byl umístěn do učení pekařskému řemeslu u pana Konvalinky v Lysé n. Labem. Zástupce obecního úřadu zjistil na místě samém v Lysé n. L. že mezi panem Konvalinkou a sirotkem, přijatým do učení, ještě obapořná spokojenosť. Budc však nutno převrtit po dobu jednoho roku náklad na obuv a ošacení tohoto sirotka. Po debatě schváleno, aby byl zmocněn pan Konvalinka zakoupiti tomuto sirotku potřebné ošacení a povoluje se na týž účel obnos 200 Kčs." Dne 30. srpna 1935 - "Konvalinka, pekař v Lysé n. L., který má v učení sirotka A. Žitného oznamuje, že hoch vtekl. Při té příležitosti jednáno o umístění a usneseno dotázati se ve zprostředkovatelské práce ve Vysocanech, zda bylo by na okrese pro něho místo k zaopatření u některého hospodáře."

Dne 22. listopadu 1935 - „Sirotčí Žitný, který utekl z učení, nachází se t.č. v Pavlicích u Znojma. Usneseno vyšetřiti u koho se nachází a zda by mohl v Pavlicích zůstat v učení.“ Dne 6. prosince 1935 - „Sirotčí Antonín Žitný nachází se t.č. u pana Koupce v Pavlicích u Brna, který žádá o zaslání do kladu, jakž i jeho svršku neboť hodlal si ho nechat u sebe. Provede obecní úřad.“

Dne 31. května 1937 - „Útulna Pastýř v Praze nám oznámila, že se tam nachází nás příslušník nezletilý Antonín Žitný, který tam byl dodán posláním z okresního soudu v Břeclavi a zůstal by tam k žádosti obce do té doby, než poručenský soud rozhodne o návrhu na dodání jeho do polepsovny. Náklad v útulnu je denně 10 Kčs.“

Dne 21. července 1937 - „Vzata na vědomí zpráva starosty obce o dodání Antonína Žitného do polepsovny a schválen náklad 10 Kčs denně s prozatímním umístěním a opatřením v útulku sv. Josefa v Praze.“ Dne 18. srpna 1937 - „Pan starosta referuje o nutném dodání Antonína Žitného do výchovatelny. Okresní soud vyměrem ze dne 9. srpna 1937 v dorozumění s poručníkem schválil dodání hochia do výchovatelny a pověřil soud mládeže provedením.“ Dne 28. srpna 1937 - „Obecní sirotčí Antonín Žitný, který pro svoji zločinost má být dán do polepsovny, znova v útulku sv. Josefa v Praze utekl, ukradl 100 Kčs a chycen policií byl vrácen do útulku sv. Josefa, než bude rozhodnuto o definitiv-

tivním dodání do pořešovny."

Dne 21. října 1937 - „Soud mládeže nás vyrozumívá, že umístění A. Žitného v pořešovně není již možné, protože hoch dovršil osmnáctý rok. Byl soudem mládeže umístěn u pana Františka Dvořáka v Něhvizdech k domčení se pekařství. Doporučuje uzavření smíšený. provede obecní úřad.“ Dne 26. ledna 1938 - „Pan Dvořáček z Něhvizd žádá za fáškové zaplacení 300 Kčs, ukradených Antonínem Žitným a náhradu škody 600 Kčs, vzniklé tím, že utekl z učení. Usneseno vyšetření pravdivost učinější četnickou stanici v Něhvizdech.“

Žebráci, Šumavři, cikáni

Sociální systém a hospodářské poměry v letech 1919 - 1939 vytvářely vrstvu lidí, trvale životících na Spodní hranici římské důstojnosti. Bez práce, bez prostředků k obživě, bez střechy nad hlavou, špinaví a otrhaní potulovali se od vesnice k vesnici. Spali v příkopech, ve stozích slámy, v zimě v dřevech, na senících. Jen ti, co ten který den poctivě, či nepoctivě získají. „Vandráci“, jak se jim říkalo (z německého wandern - pluhovat, cestovat), byli v opovržení ostatních také proto, že se většinou štítili práce a pořádku. Jiní chodili stavení od stavení a prosili o cokoliv, čím by se nasytili, nebo co by zmírnilo jejich hladu - žebrali o peníze, jídlo, šatstvo. Někde dostali, jinde je odmítli, protože sami neměli dostatek, někde je odbyli i vy-

hnaři. S osmužnou nařízli žebráci různě. Darovaný talíř poševky, či jiného jídla snadli nebo také odmítli krajíc chleba vratili, nebo také zahodili. Některí z nich brali jen peníze, které pak propili.

I naši obec navštěvovali čas od času Šumáři. Byli to hudebníci - Samoukové, které bida donutila naučit se paří písniček na harmoniku „heliigonku“, housle, trubku nebo jiný dechový nástroj a jít od užice k užici hrát a vybírat. Název Šumář měl hanlivý přízvuk, znamenal nedostatečné ovládání nástroje a zaštřenou žebrotu. Stavení od stavení chodili a vyhíraváním žebrali též flášinetáři. Flášinet nosili na zádech a před hrou jej stavěli na skladací stoličku.

Každoročně se zde usadili cikáni. Pro obec to znamenalo značné pořádání. Zamykala se vrátká, zavírala se druhý, hledali se psi a kočky, obecní strážníci měli zvýšenou pohotovost. Obecní úřad dával cikánům souhlas k pobytu pouze na 2-3 dny a vykazoval jim místo k táboru. Bylo to obvykle v průsečníku při cestě do Přezletic proti členickému háji v místech, kde později postavily nouzové domky rodiny Bártová, Křivánková, Hermanová, Houžvičkova a Kalinová. Cikáni zde uvázaли vychrtlého koně k vozu nebo kůji, když postavili stany. Rozdělali ohni a varili. Některé týpy se zabývaly řemeslnou prací - vyráběly měděné kotly, nebo brousily nože a domácí nářadí. S výrobky obcházel domácnosti a často při tom žebrali. Cikánský tábor se vyznačoval značným hlučkem, cikáni se mezi sebou často hádati.

a prali. Později byl cikánům přístup do obce všebeč zakázan. V obecní radě dne 29. května 1933 „... pan Hřadík doporučuje upevnit na vhodné místo tabuli s nápisem Potulným cikánům přístup zakázan.“ Dle nařízení zemského úřadu zhotoví se v počtu čtyř kusů a na vhodná místa v obci připevní. Výměrem okresního úřadu Praha - venkov č. 55 591/29 bylo cikánu Aloisu Danielovi přiznáno domovské právo v obci Vinohrady. Obecní rada vratila tuto záležitost na vědomí dne 26. října 1929.

Rodina Kateriny Vundrové

Měla tři dcery a syna. Svýjimkou jejich otce, povoláním kočího, jsem celou rodinu dobře znal. Prípad zde uvádím jako sociální výkřičník, doby mezi dvěma světovými válkami, dokládající zhoubný vliv hmotné bády na osobnost člověka. Z vlastních poznatků vím, že mnozí součci „Káci Vundrové“ nebyli sami morálně výše, ba naopak.

Dne 17. března 1910 v obecním zastupitelstvu „... pan starosta sděluje, že v obecném domě jest ubytována Katerina Vundrová, kterou obec Kopisty nachala přistěhati na náklad obce zdejší a uvádí, jaké nepříjemnosti musejí snášet ostatní nájemníci a sice tím, že její syn Václav stížen jest nezhojitebnou nemocí a ona veskoreč prádlo a jiné věci, užívané nemocným, na dvorečku susení vyuveshujc. Poněvadž dostala před časem pokyn, aby sobě nějaký byt mimo obecní dům vyhledala a ona až dosud o žid-

ný se nepostarala, žádá pan starosta, aby byl dán nějaký návrh, jakým způsobem by se mělo na Vundrovou působit, aby se z obecního domu vystěhovala. O záložnosti této uvažování, načež usneseno, aby se ihned Vundrová předvedla do kanceláře a pan starosta, aby jí sdělil, parkli že by si jiný byl neopatřila, že bude její syn Václav dopraven do všeobecné nemocnice a ona bude z obecního domu vystěhována. Usnesení toto bylo Vundrové ihned doslově sděleno." Dne 4. prosince 1919 - "K zaopatření Václava Vundra pan J. Hradec navrhuje, aby obecní strážník V. Němcov dorazil nad rádnou výchovou a zvlášť, aby hochia každodenně vodil do školy." Dne 26. října 1922 - "Obecní úřad zaslal přípis K. Vundrové, jehož opis přečten a schválen. Obecní úřad se rozhodnouc, aby učinil všechny kroky k zamorení prostopášnictví a prostituce provozované K. Vundrovou. Žádá se, aby daná nařízení prováděl do důsledku." Dne 21. října 1923 - "Katerina Vundrová, zdejší přeslušnice, stáruje si do výměru, který ji byl doručen rozkazem bývalé obecní správní komise a dle kteréhožto výměru se jí zapovídá návštěva okolních obcí. Po daném vysvětlení usneseno a schváleno k návrhu pana Prešlicky její stářnost zamilnouti a naopak rozkaz prisnější ještě ve směru mravnosti rodinné a veřejné ji doručiti." Dne 18. července 1923 - "Pan Steffl upozorňuje, že patnáctiletá dcera Vundrové ač mladá, provozuje již život zakázaný a nemravný a žádá, aby obecní úřad zakročil." Dne 15. prosince 1925-

„Okresní péče o mládež sděluje, že Růžena Vundrová mohla být bytě umístěna v ústavu v Jilemnici, že však bude nutno nabídnouti 200 Kčs měsíčně a 800 Kčs ročně na osacení. Usneseno sděliti, že obec je ochotna přispívat měsíčně 50 Kč.“ Dne 15. října 1925 -

„Okresní péče o mládež dotazuje se na rodinu Vundrové, zda nebylo by ráhodno odebратi matce dítě a dati je do rádnic výchovy. Současně dotazuje se na syna Václava.

Usneseno, aby dítě bylo matce z poručníků odebráno a dáno do výchovy po dohodě s okresní komisi pro péci o mládež. Pokud se týká syna Václava, budí rovněž okresní péče o mládež dozvádání o opatření rádného mistra ve vzdálenějším místě.“

Dne 11. září 1926 - V příčině sběhnutí Václ. Vundra & učení bude požádána okresní péče o mládež o umístění.“ Dne 8. října 1927 -

„Pan Janda vysvětluje chování Kateřiny Vundrové, která budi všeobecné pohoršení v obci a okolí. Usneseno uvážti na ni policejní dozor a obecní úřad zpříomocňuje se k nejostřejším opatřením.“ Dne 26. října 1927 -

„K žádosti okresní péče o mládež zvyšuje se příspěvek na Růženu Vundrovou z 50 Kč. na 70 Kč.“ Dne 26. června 1931 vzaala obecní rada na vědomí, že Růžena Vundrová byla propuštěna z dívčí výchovny a že tento ústav ji opatřil zaměstnáním.

Poslední svá léta prožila Kateřina Vundrová v obecném chudobinci. Zíla z misodařů a drobné podpory starších dcer. Všichni čtyři děti začaly své rodiny a žily sporádaneč mimo Vinoř. Jen nejstarší dcera žila sotd.

Emigranti

Vé dvacátých letech utíkali odpůrci Sovětů z Ruska, ve třicátých letech utíkali odpůrci nacizmu a Židé z Německa do sousedních států jako emigranti. Dva z nich se v naší obci ucházeli o občanství.

Dne 20. prosince 1935 projednávalo obecní zastupitelstvo jejich žádosti o udělení příslibu domovského práva: „Obecní rada předkládá dvě žádosti o udělení příslibu domovského práva, a to

aj Ing. Pavlu Panovovi, který bydlí v obci od roku 1926, jest rádným občanem, příslušníkem státu Ruského a

bj MUDr. S. Hřebečgradovi, asistentu kliniku prof. Dr. Pešnáře v Praze, který dle vyšetření má rovněž velmi dobrou pověst.

Obecní rada navrhuje udělení příslibu u každého za podmínek, že zaplatí každý před vydáním písemného příslibu částku 5.000 Kč. Před jednáním žádá pan far. aby bylo v prvé řadě rozhodnuto, k jakému účelu bude částky 10.000 Kč použito a navrhuje, aby k poctě pánu prezidentu Dr. T. G. Masaryka a Dr. Edv. Beneše byla věnována částka 1.500 Kč, a to jako vánoční dar chudým školním dítkařům na obacení a obuv a zbytku aby bylo použito k provedení komunikačních prací nezaměstnanými ve Staré a Nové Vinoři. K návrhu pana Hosnědla hlasováno napřed o zrušení posledního usnesení o zamítnutém stanovisku ve věci příslibu Ing. Panovovi, aby dnešní jednání bylo právoplatné a usneseno jednomyslně usnesení minule, t.j. z 8. 11. 1935 zrušiti. Na to bylo přikročeno k hlasování o udělení příslibu ve smyslu uvedených návr-

hů, jež se doplňují návrhem pana Chytrky
takto : 1, Ing. Panov složí do pokladny obce
před vydáním příslibu 5.000 - Kč.

2, Příslibí, že vynasnaží se doporučo-
vat vinohradské dělnictvo do zaměstnání do to-
várny „Letov“ v Letňanech, a to ty, které obec-
ní rada doporučí. Návrhy byly jednomyslně
přijaty a schváleny.

O záležitosti MUDr. Hiltzeraada jednáno
odděleně a přijat rovněž návrh obecní rady,
aby udělení příslibu bylo vydáno za podmí-
nek stejných jako u Ing. Panova, že složí do
pokladny obce 5.000 - Kč.

Ing. Pavel Panov byl letectvým od-
borníkem. Měl za manželku francouzku, byd-
lel ve stavení čp. 102. Měl zde živou opici -
předmět našeho klučkovského zájmu. Před
druhou světovou válkou z obce zmizel.

MUDr. Hiltzeraad ve Vinoři nebydlí.

Nezaměstnanost

Metla nezaměstnanosti pronásledo-
vala dělné vrstvy trvale, s výjimkou poválečné
stavební konjunktury a hospodářského oživení
před druhou světovou válkou. Již 13. června
1923 jedná obecní rada o žádosti Jindřicha
Procházky z Libštátu . . . , podrobně jednáno
a vráto v úvahu, že jmenovaný, jeli skutečně
bez práce, a má být vyštěhován případl, by
olci na občíž. "Dne 19. ledna 1933 - „Obecní
rada povoluje úhradu 260 Kč za stravovací^{fristky}, vydané obecním úřadem 7. ledna 1933
pro osoby nezaměstnané."

V roce 1931 bylo ve Vinoři 43 nezaměst-

naujich, v roce 1933 zde bylo již 75 lidí bez práce. Dne 2. února 1933 - „Do schůze obecní rady dostavila se deputace nezaměstnaných a žádá výplatu podpor ve smyslu usnesení obecního zastupitelstva ze dne 22. prosince 1932. Pan starosta prohlašuje, že finanční situace obce nosnese podobného zatížení a navrhují, aby byly obci vydány stravovací lístky pro osoby nezaměstnané, a to pro ženaté v hodnotě 40 Kč, pro svobodné v hodnotě 20 Kč. Se souhlasem místních obchodníků, že obec lístky zaplatí nejdéle do 15. dubna 1933. Jednohlasně schvášeno. Obecní rada provede současně za součinnosti nezaměstnaných dobrovořitou sběrací akci pro osoby nezaměstnané dne 5. února 1933.“ Dne 5. května 1934 - „Okresní úřad přidělil pro místní nezaměstnané 60 q. uhlí, které bylo členy obecní rady řádně rozděleno, náklad spojený s dopravou částečně uhrázen očíslem 250.- Kč. Zbytek, nákladu 45.10 Kč usneseno uhraditi z obecní pokladny.“ Jehož dne v obecní radě pan starosta oznamuje, že intervenoval i okresního úřadu o přiděl lístku pro nezaměstnané a obdržel 20 lístků, s nimiž by bylo možno částečně uhraditi náklad na některé opravy v obci. K návrhu pana Kudláčka usneseno, aby byly vykonány potřebné práce v parku před hřbitovem a ve hřisti nákladem 400.- Kč, jehož polovina bude uhrázena stravovacími lístky. K návrhu pana náměstka fibra usneseno zjistit stav obecní cesty V topolech, případně zakoupiti 2 m štěrk o opraviti horního potoka podél této cesty.“ Dne 27. ledna 1934 - „Panem Razvoniem předložena obecnímu zastupitelstvu reprezence, adresovaná všechním činitelům, v níž se upozívají akoy při-

kročeno bylo k snížení životních potřeb (uhli, elektrické energie a j.) Rezoluce byla schválena, ihned všemi členy podepsána a bude odeslána okresnímu úřadu se žádostí o další předložení." Dne 1. prosince 1934 - Karel Joc̄ žádá za nějaké zaměstnání, aby mohl užívit svoje tři děti. "Dne 1. března 1935 -

"Branci ve Vinoři bydlící nezaměstnaní žádají za udělení příspěvku k odvodu. K návrhu pana Vrbu usneseno udělit počet žadatele lům po 20.-Kč, celkem 100.-Kč s podmínkou, že si tu to částku při příležitosti odplacují." Těhož dne - "Panové Štěpánek, a spol., jako nezaměstnaní žádají o příděl dříví, o zvýšený příděl chléva a o provedení sběrací akce. Usneseno k návrhu pana Zarvoniša a k doplněnímu návrhu pana Fibra, aby pro nezaměstnané bylo zakoupeno 50q. uhlí a část dříví také s přídělem od okresního úřadu 30q. uhlí, bude qspoří trochu nezaměstnaným pomženo. Navrh tento byl schválen. Při té příležitosti podrobil pan Hladík kritice dosavadní způsob vedení akce nezaměstnaných u obecního úřadu a zdůraznil hlavňě, že stravovací komise, ustavena z rozkazu okresního úřadu se neschází, aby mohly jednat o přihlášených nezaměstnaných a že přihlášování provádí obecní strážník Anton, který, jak pan starosta vysočil, drží se přísně těterý zákona. Po debatě, do níž rasáhlí pánové Fibr, Zarvoniš a jiní usneseno k návrhu pana Zarvoniša podat písemny protest do způsobu nepřiznání stravovacích fistků nezaměstnaným, kteří mají drůbež nobo nepatrnu rentu a součas-

ně usneseno pravidelně svolávat stravovací komise. "Dne 8. ledna 1937 - „Pan starosta sděluje, že o vánocích bylo možno poskytnouti chudým občanům mimorádný příspěvek ve způsobu daru - pro děti boty a pro ostatní monky a cukr. Na tento účel přispěly: cukrovar 150 kg. cukru, pan továrník Vaníček 500 Kč, pan Pečchr a pan Novák po 100-Kč a okresní pečeť o měsíci 319-Kč. Za tyto obnosy k darovanému cukru bylo zařoupeno 1q. monky a 20 páru obuvi. Pan Chytrka ocenuje snahu pana Starosty o obdarování chudých a jejich jménem vzdává mu díky. Pan Holý připomíná, aby při rozdělování stravovací akce bylo přináseno k tomu, aby i ostatním obchodníkům bylo nezaměstnaní se stravovacími říšským přikazováni. Pan starosta slibuje, že v dohodě s nezaměstnanými bude se snažit žádati pana Hofého vyhověti."

Dne 28. května 1936 - „Místní školní rada usilá vyučování poševkové akce za zimní období 1935-36, z něhož je patrné, že náklad na tuč akci činil 4.583,35 Kč a že bylo stravováno 350 dětí týdně a rozdáno přes 11 tisíc vyučatných poševkových porcí s chlebem."

Dne 6. prosince 1930 - „Vzhledem k nezaměstnanosti dělnictva navrhují obecní rada úpravu ulice, projektovanou stavitelem Brátem v r. 1929, vybudování a opravy propustků a opravu ulice u pana Mázla, úpravu ulice od p. Grubera čp. 249 k panu B. Pečirovi čp. 315 v Nové Vinoři, v ploše 400 m², na kteroužto přispěje pan Pečhr částkou 2.000-Kč, dále rozšíření hasicíské zbrojnice, které nechť je tak provedeno, aby v případě potřeby mohla být provedena náštabla

domu, kdyby bylo nutno rozšířiti zasedací síně. V přízemíku obecního domu nedlouho jsou zřízena nová Špaletová nebo Špaťková okna." Dne 25. dubna 1931 - "Ministerstvo sociální péče udělilo obci na provádění nouzových prací státní příspěvek 10.000-krč." Dne 14. prosince 1939 - "Vánoční nadílka chudým bude provedena tím způsobem, že se rozdá asi 30 páru oblevu. Za tím účelem pořádá se ředitelství měšťanské školy, aby vybralo 10 a ředitelství obecné školy 20 žáků, jimž po schválení a výběru obecní radou budou botky darovány. Přednost se dá sirotkům a potosirotkům."

Bydlení

Nepříznivým poměrům v obživě odpovídaly nepříznivé poměry v bydlení dělnických rodin. Zákony první republiky umožňovaly bez důlních přísluh vystěhovat nájemníka třeba na ulici, bez jakýchkoli ohledů. Tato praxe se skutečně prováděla, celé rodiny zůstávaly bez přístřeší na oběti obce, která se o ně měla postarat. Jako příklad uvádím:

Dne 18. srpna 1937 - obecní rada:

"Dne 12. srpna 1937 výměrem exekučního soudu v Praze ze dne 29. 7. 1937 byl vynesený byt v domě čp. 100, obývaný rodinou Josefa Antoše. Nucené vynesení bylo státo se z důvodu výpovědi domácího, že pan Antoš nepřistál domácímu nájemné proto, že domácí zdráhal se vyhověti žádosti Antošových, aby spolu nájemník,

těhož domu pan Přibyl byl vypovězen. První výkon exekučního vykližení bytu stanovený na 14. července 1937 byl domácím zrušen k žádosti pana starosty Lazronišť s podmínkou, že bude nájemné zaplateno. Pan Antoněk však nájemné nezaplatil ani se nesnažil najít cestu k zaplacení, nebo zabránění nucenému vykližení. Z toho důvodu domácí obnovil žádost za vykližení bytu a k němu došlo 11. srpna 1937. Rodina Antošových nemá nyní bytu a nábytek, je uskladněn v obecním domě. Po dlouhém jednání usneseno řádně nábytek, uskladnit a pátrati po vořicím bytě, případně informovat sc, zda by bylo možno zakoupit vyřazený wagon pro jejich ubytování." Dne 2. září 1937 - "Výstehová rodina Antošova mohla by být vrata do nájmu zpět podle výsledku jednání s domáčím, ovšem, jestliže obec preverme záruku placení nájemního a zaplatit dlužný nájem. Za tímto účelem byla sepsána nájemní smlouva, která se schvaluje. Současně se schvaluje protokol s manželou Antošovými sepsaný o povinnosti splácení dluhu a placení daňského nájemu něho. Usneseno zaplatit částku 681-Kč za dlužné nájemné.

Trvalc Stanosti s ubytováním svých příslušníků snášíla sc obec řešit jednak výstavbou obecního chudobince, jednak poskytnutím obecního pozemku na stavbu nouzových domků (viz strany 21. 26. 70. a 80. této knihy.)

Prvními obyvateli chudobince byli:

Kaiserová	od 11. 8. 1928	bezplatně
Vundrová	"	"
Vít	od 18. 8. 1928	"
Zikánová	od 15. 6. 1928	"
Havlíčková	od 11. 8. 1928	"

Hladík	od 19.8.1928	bezplatně
Sýkora Josef	18.8.1928	200-Kč čtvrtletně
Antoš František	15.6.1928	250-Kč "

Obecní zastupitelstvo 11. září 1924 : „Pan Borecký žádá za povolení postavit si na vykázaném obci pozemku železniční vůz, který by obzdíl. Po došší debatě usneseno sice povolit mu na čas postavení vozu, s dodatečným návrhem pana Deyla, aby stavební komise byla zpřemožněna k vyřízení a určení podmínek.“
Dne 19. ředna 1925 - „K žádosti p. Boreckého povoluje se tomuto nájem pozemku č. kat. 173 (části) na dobu 10 let za poplatek ročních 1-Kč. Současně se povoluje k návrhu stavební komise a obecní rady, aby na pozemku tomto směl postavit si rozhněně nouzově přistřeši - železniční vůz.“

Obecní rada 14. února 1938 :

„Karel Rygla žádá o přidělení bytu v obecním domě a žádost zdlívodlnuje, že byl mu domek prodán v dražbě a nemá prostředků k placení nájemného. Bude mu oznameno, že obec nemá žádného volného bytu.“

Dne 3. března 1938 - „Karel Rygla žádá o pronájem obecního pozemku, na němž by si mohl postavit nouzový domek. Po debatě schvázeno doporučení obecnímu zastupitelstvu pronájem pozemku pod školou čkat. 167 za roční nájem 20-Kč. Pozemek bude mu stavěním úřadem vytýčen.“

Obecní rada 1. dubna 1938 :

„Vrba Alois žádá o pronájem pozemku na postavení provizorního domku. Totož Josef Antoš. Usneseno pronajmout jím část pozemku pod městskou školou za nájemné - uznávací poplatek 20-Kč ročně. Pozemek bude vy-

týčen panem starostou."

Obecní rada 13. dubna 1939:

"Svoboda Josef, žádost o místo na provisorní stavbu, schvaluje se za stejných podmínek, jaké u pánů Vrba a spol."

V uvedených sociálních poměrech docházelo přirozeně k porušování platných zákonů a nařízení krádežemi, výtržnictvím a podobnými jisty. K udržování veřejného pořádku měla obec svůj policejní aparát - nocného a strážníku. O jejich sociálním postavení svědčí následující údaje:

Ponocní

V roce 1907 vykonával zde práci nocného Josefa Pokorný. Dne 20. prosince 1907 vyhovělo obecní zastupitelstvo jeho žádosti a zvýšilo mu služné z dosavadních 234 K na 300 K ročně. Ke změně došlo v roce 1912.

Obecní zastupitelstvo 31. ledna 1912:
 "Pan starosta uvádí, že dosavadní ponocní Josef Pokorný pro nemoc a pokročilé stáří stal se k výkonávání služby jemu určené neschopným a žádá, aby mu bylo uděleno nějaké výslužné. Na základě tomu upravidl se místo ponocného, které se má novou silou obsadit. Z důvodu toho žádá pan starosta, aby obecní zastupitelstvo se o tom usneslo, zdaži se má obsadit místo ponocného aneb místo druhého strážníka, kterému by služba ponocenská a rozsvěcování obecních světel uřízeno bylo. Ozáležitostí této rozprádla se deští dekonta, načež usneseno aby se obsadilo místo druhého strážníka. Aby mohla instrukce obecním strážníkům dána být, uřízeno aby pan sta-

rostla od okolních obcí podobné instrukce za-
opatřil a obecní představenstvo tyto dle míst-
ních poměrů upravilo a došlo k u schválení
obecnímu rastu ipiteřství. Obsazení místa má
se stát vypsáným konkurenčem v Národní po-
litice a má být uvedeno, že služné obnáší
600 K ročně, 60 K ročně příspěvk na oděv
a svobodný byt v obecním domě. Pan staro-
rostla sděluje, že nyní zastává místo ponoc-
ného František Macháč, jemuž se platí ho-
noráře 1.60 K za jednu noc.

Dne 20. března 1912 - „Žádost Jo-
sefa Pokorného, bývalého ponocného o upra-
vení výslužného a o udělení chudinské pod-
poru jeho manželce Antonii Pokorné byla pro-
jednána a usneseno, aby posavádní výsluž-
né ponocného, jež upravilo obecní předsta-
venstvo a sice v obnose 15 K i nadále bylo
vypłáceno a aby služné, které jemu do konce
roku 1911 v obnose 29 K bylo vypłáceno, též;
za měsíc leden dodatečně v obnose 14 K
bylo vypłáceno. Jeho manželce přířknuta chu-
dinská podpora v obnose 5 K měsíčně.“

Dne 19. prosince 1913 - „Pan Kostečec-
ký stěruje si na to, že ponocný při nočních ob-
chůzkách neudává pískařní hodiny, zvláště
ne v místech při silnici k Radonicům. O této
záležitosti proneseno několik návrhů načer
usneseno, aby pan Douša, který nočního času
bývá doma zaměstnán (pekar), pískařní hodin
s ponocným projednal. Nemá však pískařní
vyvoláno být ve stejnou dobu noční.“

Dne 28. prosince 1917 - „Pan staro-
rostu oznamuje, že dosavadní ponocný František
Macháč dle výpravu t.r. výpověď z obecních
služeb a navrhujec, aby uprázdněné místo by-
lo nově obsazeno. K návrhu přimhouvá se pan

důchodní František Hroněk, za to aby ve věci byla udělena plná moc obecnímu úřadu, který má především jednat s vystoupivším fr. Macháčem, aby opět za zlepšených služebních pořitků 3 až 3.50 K denně místu se znova ujel." Dne 4. prosince 1919 - "Pan F. Maršík navrhuje, aby počínaje dnem 1. prosince 1919 byla obecnímu ponocnému J. Čížkovi mzda za ponocování ze 6 Kč na 8 Kč. Kromě toho navrhuje, aby pan Dr V. Jiřina byl požádán, aby tento prodal, nebo zapůjčil obci pro ponocného kočárový kožich po kempirelem jeho panu otcu, nebo aby ponocný se informoval, nedal-li by se koupiti kožich obnošený, tedy levnější." Dne 8. listopadu 1921 - "Poněvadž Václav Sařáč nemůže funkci ponocného nadále zastávat, usneseno přijmouti výpomocnou sílu na denní plat se čtrnáctidenní výpověď. Obecní rada navrhuje Františka Jirouška z čp. 20 s nímž již také jednala a který jest ochoten funkci tu za plat 16 Kč denně přijmouti. Obecní zastupiteľstvo schvaluje toto opatření a nařizuje, aby se jmenovaným byla urávřena smíšovna oboustranně podepsaná."

Dne 6. května 1925 - "Pan starosta připomíná, že dosavadní ponocný Jiroušek jest v nemoci a stejně již pro službu ponocného neschopný jest. Navrhuje pan Hradík, aby se dala vyhláška, že přijme se nový ponocný na denní plat." Dne 15. prosince 1925 - "K obsazení místa ponocného došly tři žádosti: Františka fojta, Josefa Svobody a Josefa Čížka. Pan Hradík přimhouří se za p. fojta. Doporučuje se k zastupitelstvu s jednomužským návrhem obecní rady na fr. fojta." František fojt byl posledním vinorškým ponocným. Po něm vykonával noční pochůzky strážník Antonín Antony.

Obecní strážníci

Vinor měla obecního strážníka již před osamostatněním obecní správy. Místo bylo obsazeno 23. března 1887. - „O místě obecního strážníka se přihlásilo českem 86 žadatelů, z nichžto se 61 osobně představilo a 25 písemnou podařo žádost. Ze všech těchto kompetenči uznal pan starosta nejzpůsobilejšími: na prvním místě Koška Františka, na druhém Novotného Karla a na třetím Motta Františka. Poté dal pan starosta hlasovati fiskály. Všem hlasům byl zvolen za obecního strážníka Košek František, nyní hajný v Jesenici. Zvolený bude zastávat místo strážníka a spojuj ponocného. Dále usneseno vyměření strážníku 25 zlatých měsíčního platu, 30 zl ročně na šat a obuv a svobodný byt. Ze služby propustiti se může na výpověď čtrnáctidenní. Strážník opatřen bude zbraní Sečnovou i Střelnou (revolverem), kterouž zakoupí obec ze své pokladny a jež stane se inventárním majetkem. Službu nastoupí dle možnosti 1. dubna t.r., nejdéle však 1. května. V příčině příspěvku na šat a obuv usneseno vypláceti dotyčnou částku ve dvou početných fiktách. Služné odváděti se může ve dvou půlměsíčních dekurzivních fiktách.“ Dne 5. března 1890 pan Antonín Hofman činí návrh, aby obecnímu strážníku Františku Koškovi pro nestrídání pití učiněna byla dárka. Dne 14. září 1893 - „Jednohlasně usneseno, aby obecní strážník František Košek byl pro hrubé porušení služebního řádu ze služby propuštěn s výpovědí čtrnáctidenní. Dále usneseno, aby na obsazení místa obecního strážníka byl vylosán veřejný konkuren se služeným ročně 300 zlatých a 30 zl na oděv a svobodný byt.“

Dne 4. října 1893 - „Na vypsany vořejny konkurz v „České politice“ jorihlasilo se 50 žadatele, z nichž se 18 osobně představilo. Za nejzpůsobilější na místo obecního strážníka uznán: Jiří Bittman ze Satalic, Jan Vítovce z Žižkova, Václav Rejhon z Českého Brodu, Josef Kašaš z Žižkova, Václav Němec z Černého Kostelec, Josef Barcal z Bušenče. Po zvážení všech okolností na upřímněné místo obecního strážníka zvolen jednohlasně Václav Němec, t.č. obecní strážník v Kostelci n. Čer. lesy.“

Dne 30. prosince 1907 - „K návrhu na zvýšení služebního obecnímu strážníkovi usneseno, aby k dosavadnímu služebnímu, které čini 660 K i s příspěvkem na oděv, přidáno bylo 40 K, z kteréžto částky má se vyplatiti 24 K co pojistné k fondu císaře Františka Josefa a zbytek, 16 K, má se strážníkovi vyplatiteli hotově.“

Dne 20. března 1912 - „Na vypsany konkurz na obsazení místa druhého policijního strážníka podáno bylo 42 žádostí, z nichž obecním představenstvem sestaveno kvaterno a sice ze žádostí Bohumila Jarcity z Vysocan, Jaroslava Poborského z Vrábí, Josefa Jahody z Dřevčic a Václava Safače z Kostomlátka. Vzhledem k tomu, že obecní strážník v Kostomlátkách Václav Safač, jehož předchází i doporučení Místřední remské jednoty samosprávné stráže v Království Českém, a dle informací jeví se být na místo toto způsobilým, usneseno, aby žádosti jeho bylo vyhověno a bude mu nastoupiti na místo druhého obecního strážníka dnem 1. května 1912.“

Dne 14. dubna 1920 - „Václavu Němcovi při-
znána úprava služebného ve smyslu zákona
z 19. 12. 1919 č. 16 Sb a sice se zpětnou platno-
stí od 1. září 1919, tudíž základní služebné
1200-Kč, osm trienásek, po $12\frac{1}{2}\%$ - 1200-Kč,
50% odvozovatelný drahotní přídavek ze základ-
ního služebného - 1200-Kč; cestkem 3600-Kč.
Ostatní jeho pozůstky, které znamenají zlep-
šení jeho služebních poměrů mimo zákon
podrží strážník V. Němc na dálce, t.j. přispě-
vek na služební oděv ročně 80-Kč a půl díl-
ce obecního poše č. parc. 200/- bude na dálce
užívati až do odvolání. Druhou polovici té-
hož dílce bude v témeře smyslu užívati druhý
strážník Sašač. Zádostí jeho za poskyt-
nutí pašiva nebylo vyhověno. Bude mít tedy
přiděl pašiva jako každý jiný občan.
Avšak pašivo jest povinen platiti sám ze své-
ho.“

Dne 19. srpna 1920 - „Zpracován
jest výpočet služebného dle zákona, jímž u-
pravuje se tomuto služebné: základní služebné
1200-Kč ročně, této u samosprávy strávená
činí úhrnem 3 trienásky - 450 Kč ročně, 50%
drahotního přídavku - 825 Kč ročně. V tom
za počítány jsou roky v samosprávě stráve-
né u obce Kostomlatky (2 roky), takže úhrn-
ná jeho služba od 1. 5. 1912 jest 10 roků, tři a
pol měsíce. Nárok na příbytečné, ježto má
naturální byt, odpadá.“

Dne 15. září 1921 - „Obecní rada
zkrumajíc žádosti zaměstnanců obce a zá-
kon ze dne 12. srpna 1921 shledala, že není
zbyt a zákonom nutno vyhověti následovně:
u V. Sašače - základní služebné 1200-Kč, 3 tri-

nátky 450-Kč, drahotní přídatek na 3 děti - 2.076-Kč, mimořádná výpomoc 4.440-Kč, nouzová výpomoc 4.680-Kč; úhrnem, 12.846 Kč ročního služného.

U pensisty V. Němce - základní služné pensi-
stu 1920-Kč, drahotní přídatek na 2 osoby -
1.176-Kč, mimořádný přídatek 3.240-Kč, nouzo-
vá výpomoc 3.480-Kč; úhrnem 9.816-Kč. Pone-
vadž úprava platu jest dosti slušná, budou
oba jmenovaní pěstiti za užívání poře 150-Kč.
V. Šafáčovi mimo to odpadá odčvít.

Dne 25. října 1920 - „Pan starosta
podává zprávu o dosavadním poměru stráž-
níka Němce, o tom, že instrukce pro stráž by-
ly změněny a schváleno byly p. Němcem i
Šafáčem přijaty. Pan Němec však, později o-
hlásil, že službu tu, jako nemocný konati
nemůže dle změněných pravidel a službu tu
také nekonává, opíráje se o vyšvědčení le-
karské a poněchává soubě pouze službu oběž-
ní. Když pak referuje o usnesení obecní
rady, která po dlouhé trvající poradě usnes-
la se dátí jmenovaného do pensie, připojuje
se k návrhu pan Šťepáček, p. Miká, který
vřeje se za tento návrh primouvá, i ostatní
pani. Konečně obecní tajemník, předčítá
prozatímní dekret o přesvození do pensie,
spoluje na uskutečnění sociálního poža-
datku a je přesvědčen, že obecní zastupi-
teľstvo výkonačně tím jen čin jeho důstojný.
Po návrhu, že nebylo by snad dobré za dlou-
há říta službu jmenovaného p. Němce dátí
do výslužby, když byl by schopen službu
dosavadní zastávat, usnáší se obecní zastu-
pitelstvo předvolat pana Němce, aby se sám
vysvědčil. Zavoláný pan Němec prohlásuje,
že by činu tomuto byl povídčen, jesto pří-
není zdraví a odpočinku potřebuje. Vzhledem,

k tomu přečten jest p. Němcovi dekret o přezkoušení s jehož obsahem plně souhlasí a který mi zabezpečuje výslovné uhlřnem 3.042 Kč ročně.

Od roku 1920 do roku 1930 měla Vinoř jednoho strážníka. Konkurs na obsazení místa druhého strážníka byl vyhlásen až v roce 1931. Dne 17. ledna 1931 - „Na uverejnený konkurs doslo 13 žádostí. Z nich navrhují obecní rada do téma obecnímu zastupitelstvu tyto žadatele: Antonín Antony, František Friedl a František Dvorský. Pan Hladík navrhuje, aby byl vznit zřetele na nabídku Rudolfa Dufka, přestože příšla opožděně.“ Obecní zastupitelstvo rozhodlo o přijetí Antonína Antonyho dne 30. ledna 1931. Dostal přednost pro lepší předpoklady ke kancelářské práci.

Dne 26. února 1931 byla vydána instrukce pro obecní strážníky tohoto obsahu: „Obecní strážník, konající denní službu, jest povinen každý den ráno projít obec a zjištěné nepřistojnosti v obecní kanceláři hlasiti. Při té příležitosti obdrží spisy k doručení a přinesec poštu. Od 10. do 10.15 dozírá na křižovatce, pozoruje provoz na státní silnici a bědí nad dětmi, které jdou ze školy, aby nepřišly k úrazu. Poté odeberete se na pochůzku nové části obce u Satalic a zjištěné nepřistojnosti hlasí o 2. hodině odpoledne v obecní kanceláři. Mezi 2.-3. hodinou potvrzuje váhu domácích porážek a zaneše výsledek do jateční knihy. Od 3.-3.30 hodin odpoledne řídí provoz na křižovatce státní silnice a dloa, aby děti jdoucí ze školy nepřišly k úrazu. Od 3.30 - 5. hodin pochůzka v nové části u Satalic. Při po-

chůzských doručí všechny úřední spisy, které obdržel v obecní kancléři pro horní část obce. Od 5 - 6 hodin doručování spisů v dolní části obce. Při všech pochůzských máníčkách nad čistotou v obci, jednak aby nebyly vyšívány splašky z domů na ulici, v zimním období upozorniti majitele domu na posypávání chodníků. Zároveň nesmí trpěti v obci vozy kočujících nožířů, cikánu a komedianů, hudebníků a košovrátkářů, pokud se novýkáží povolením obecního úřadu.

Noční služba počíná od 1. dubna od 10. hodin večer do 3. hodiny ráno a od 1. října od 10. hodin večer do 4. hodiny ranní. Službu noční konají oba strážníci strážně, vždy každý jeden týden. Službu konající strážník ještě povinen být nad nočním klidem v obci vykonávat předepsané pochůzky obcí, které vyznačí přicháním na obecních kontrolních hodinách třikrát za noc. Před 12. hodinou noční upozorní hostinské na policijní hodiny a o 12.30 hod. se přesvědčí, zda bylo jeho výzvy uposlechnuto. V opačném případě oznamí případ ten u obecního úřadu. Noční službu konající strážník má celé dopoledne volno a nastoupí službu o 2. hodině odpoledne a koná tuto do 6. hodin, jak službu denní. Obecnímu strážníku Antonymu, který je určen též pro službu kancléřskou, předpisuje se služba od 2-6 hodin odpoledne bez ohledu na předchozí denní rozvrh. Naproti tomu bude konati obecní strážník Šafařč, pokud na nějho připadne noční službu, vždy službu bezpečnostní dle rozdělení služ-

by denní od 2 - 6 hodin. Pro nedělní platí
tato ustanovení: Denní službu konající
strážník doručí o 9.30 hod. z posty do
řancefaré dopisy, odpoledne koná bez-
pečnostní službu na křížovatce a zkomá-
stopkami rychlosť projíždějících automo-
bilů. V případné přestupky silničního řá-
du oznamí v obecním úřadě k počítování
s udáním čísla vozidla a jména pachia-
teče. Dozorem nad přesným dodržová-
ním denní a noční služby se povídávají
obecní úřad, který jest povinen každý
případ porušení těchto instrukcí ozna-
mit obecní radě k potrestání."

Obecní vězení

bylo zřízeno na podkladě usnesení obec-
ního zastupitelstva z 13. února 1891.
Rikalo se mu „obecní rácek“. Byla to
tmavá komora, sloužící krátkodobému
zajištění proviníciů, nebo podczrčlých
osob, obvykle ze dne na den. Do rácku
se vcházelo ze dvora obecního domu.
Existoval po celé období první republiky,
ale byl využíván minimálně. Zanikl ja-
ko bezúčelný přežitek za starostováním
Emila Zarvona.

Prameny: Protokoly ze schůzky obecního
zastupitelstva.

Kultura, společenský život

ylo již řečeno, že základ systému obecní samosprávy v čele se starostou, jeho náměstky, obecní radou a zastupitelstvem byl po vzniku samostatné republiky převzat z c.k. monarchie. Rakousko uheršské tradice dozínaly s odchodem svých zástanců a vytvářely se tradice republikánské. Tento přerod se projevoval nejen ve správě obce, ale též ve školství, v náboženském životě, ve společenském životě, v osvětě i v fidové záboravě.

Kult habšburšské dynastie a jejího představitele císaře Františka Josefa I. byl vystřídán kultem prvního prezidenta republiky T. G. Masaryka. Rozdíl byl v tom, že nositelem habšburšského kultu byly vrstvy t. zv. „lepších“ lidí, ale kult T. G. Masaryka vznikl z pocitu národní svobody, který široké vrstvy sdílely.

Obecní zastupitelstvo dne 8. září 1889: „Jednohlasně usneseno uvažati Výšehradského pana hraběte i celou rodinu hraběcí a to následujícím způsobem. V den příjezdu, totiž dne 15. t.m. večer uspořádán bude přívod pochodňový z obce do rámku za spořiláčinkování slavných obcí sousedních a spořku veteránů, hasičů, živnostenského a zpěváckého, kdež z jednotlivých korporací se utvoří deputace, kteráž se k panu hraběti odebere a své

uvítání vyšlovi. Dále usnešeno spořku vete-
ránu potřebný náklad na hudební nahradit. Provedení a blížší přípravy svěřeny panu
starostovi a panu J. Manovi k vyřízení."

Obecní zastupiteľstvo dne 16. ří-
stopadu 1893: "Pan starosta začal svého
uděluje slovo veředůstojnému panu vikáři
Simoni Bejvsovi, kterýž předem u něho si
ho byl vyzádal. Veředůstojný pan vikář,
ujímajíc se slova, promlouvá o významu ře-
tošního čísařského jubilea, zmíniv se o mši-
dř J.V. vzpomíná péče, již J.V. průběhem
svých mužných i staréckých let věnoval
svým národom jak ve příčině jich běhno-
bytu, tak i ve příčině jich povznosení du-
chovního a praví na základě tom zajistě
vším právem, že máme v J.V. panovníka,
v každé příčině nanejvýš šlechtického, kte-
ryž může být svým poddaným opravdovým
vzorem pracovitosti, pěstí povinnosti, upří-
mě, nelíčné zbožnosti. A při tom, zejména
průběhem posledních let, co stihlo J.V. těž-
kých bolestí, co těžkých ran, kteréž hlavu
jeho vlasů zbarvily, vous sedinami pokry-
ly, čelo četnými vráskami rozryly! Nebyly
to jen mnohé a mnohé starosti vladarské,
kteréž to způsobily, jako zejména časy
válečné v r. 1859 a 1866 a domácí rozerva-
nost národů, ať i četně a krutě rány Je-
ho srdci zasažené; tak, zejména 19. červ-
na 1867 zastřelen v Mexiku Jeho bratr
Maximilián; 30. ledna 1889 způsobem na-
nejvýše žalostným ze světa odešel Jeho syn
Rudolf, 19. května 1896 zemřel Mu upřímný
bratr a rádce Jeho Karel Ludvík, a konečně

10. září 1898 kletou rukou zločinnou navždy odňato mu vzněšená Její chot. Nebyť této poslední hrozné události Ženevské konference by se zajisté jubilejní památnka 50 letého vzdálení J.V. po celé říši se vši možnou zevnější okázalosti a nádherou. Taktéž však bude tato vzácná jubilejní slavnost konána toliko zbožně a tisíce. Jenčadž pak naše obecní zastupitelstvo od zavraždění J.V. dnes poprvé se seslo a do dne jubilejního jíž asi solva se sejde, činíme tyto návrhy:

Obecní zastupitelstvo vyslovuje svůj upřímný bož nad ztrátou J.V. císařovny a královny naší Alžběty, jejíž život tak hrozným, největšího zavržení hodným způsobem nam odňat byl. Obecní zastupitelstvo zúčastní se v plném počtu sňazeb Božích dne 2. prosince t.r. na poděkování 50 letého panování J.V. Tyto projevy věrné oddanosti J.V. a Její nejjasnějšímu rodu budou pro budoucí paměť do protokolu dnešní schůze zapísány. Vedení stojící pan vikář Končo, prosí, aby tyto jeho návrhy všemi hlasům byly přijaty, což také bez debaty jednomyslně so slovo.

Mimořádná slavnostní schůze obecního zastupitelstva dne 18. srpna 1915:
 „Loyální projev obecního zastupitelství v den Nejvyšších narozenin Její Veličenstva: Pan starosta uvádí, že nejmilosrdejší panovník Její Apostolské Veličenstvo, císař a král František Josef I. - 85. rok života, známenného velikými činy a vyplněního vroucí řasou a pečí o podané celé říše, dovršuje. Jožehnaný tento věk, jen zřídka smrtelníkům doprovázaný, dovršuje nás panovník,

ve víru události, jaké kdy zacházívaly světlem
a které pravě nyní vzněšenou hřívou jeho o-
věnčily novými vavříny. Obecní zastupitef-
stvo, vyšlechtnutí postojmo toto sdělení, vyslo-
vuje jednohlasně projev loutnosti a oddanosti
jak obecního zastupitefstva, tak i veškerého
zdejšího občanstva k trůnu Jeho Veličenstva
císaře a krále, při čemž se usneslo, by za-
slán byl telegram okresnímu výboru v Karlíně následujícího znění: Kéž Bůh dlouhá
ještě leta zachová národu Českému nejmilo-
stivějšího našeho mocnáře ku bláhu a štěstí
i k slávě celé naší říše. Jeho Veličenstvo
naš nejmilosťivější císař a král František
Josef I. nechť žije! Sláva! Zároveň usne-
seno, by projev tento sdělen byl c. k. okres-
nímu hejtmanství v Karlíně, za příčinou hlu-
močení u střípního trůnu Jeho Veličenstva.
Současně v tento památný den usneseno
věnovat 100 Kč ve prospěch vdov a sirotků
v okresu Karlinském a 100 Kč ve prospěch
vojenské vásce zmrzačených, takéž z
okresu Karlinského.

Minění vesnického lidu bylo však
naprostě odlišné. Od svého otce vím, že se
postavě Františka Josefa I. spíše posmívali,
říkali mu „Starý Procházká.“ O původu toho
to posměšku jsou dohady. Podle jednoho
výkladu vznikla přezdívka v době císařovy
návštěvy v Praze u příležitosti otevření bý-
valého mostu Františka Josefa. V ilustrova-
ném časopise se prý objevil fotografický
snímek s podtitulem „Procházká na mostě“
který byl podnětem přezdívky. Podle jiného

výklodu vznikla přezdívka v dobu jubilejní výstavy v roce 1891. Tehdy se přetrvávala oficiální přijedeční císař na výstavu. Právě si to městodržitelství ale lid se k císařské návštěvě choval hostejně. V této atmosféře se na nevápnaduém místě Humoristických listů objevil epigram:

Z Vršovic do Vršovic.

Tady se teď klade otázka,

přijede-li Starý Procházká.

Odpověď zní na to všudc:

Když přijede tak, tu budc.

Smysl epigamu byl každému jasný.

Jiná verze tvrdí, že Procházká se jmenoval fíryr, který jezdil před císařovým kočárem a že označení „Procházká jedc“ a z toho „Starý Procházká“ je vedeníského původu.

Literatura: Karel Krejčí - Praha legenda a skutečnost. Panorama 1981

Obecní zastupitelstvo dne 15. září 1937:
Starosta obce Emíl Zarvonič pronesl tento projev.

"Vážené zastupitelstvo,
vážení páñové!

Vložil jsem si smutnou povinnost svolati vás k dnešní mimořádné schůzi obecního zastupitelstva, na níž si máme připomenouti tu nejbolestnejší pravdu, že náš 1. president Československé republiky T. G. Masaryk odesel v to veliké Neznámo, z něhož již není návratu.

Budovatel a vůdce vojenské mooci za světové války, politik, filosof, hlasatel demokracie a humanity, který v nejosudovější chvíli dějin Evropy zasáhl ve

vysokém věku tak šťastně ve prospěch osvobození z poroby československého národa, budovatel a organizátor československého státu. Není více mezi námi. O těch posledních dnech, kdy jsme všichni na něho myslí, na jeho vysokou postavu, na jeho gesto, na jeho celý zvláštní zjev - byli jsme všichni dojati a očekávali osudovou chvíli konce jeho života. Odešlo nám mnoho, odešlo nám to veliké pojítko, které tmeši i ty největší protivy spořecenského rádu. Odešel nám muž světového jména, muž nejvýznamější v dějinách našeho národa. A teď, v hodině kterou jsme čekali a kterou nás přece překvapila, říkáme si pro utěšení, že odchází nám muž ze všech nejmoudřejší, nejlepší, nejspravedlivější, ať vime, že jeho veliká autorita plyně z něčeho jiného než z jeho moudrosti, dobroty a zásiři o spravedlnost. Na Masarykovi spočinul zvláštní dar milosti. Spocinulo na něm požehnání a posvěcení pro všechno co myslí a dělá. Byla, jak se říká, na něho vysíla milost Boží. Masaryk slyšel volání pravdy. Tak o ni stál, tak ji hledal, stále a ve všem, tak upřímně si osklivil nepravdu, až nakonec ho pravda pronikla a poznala.

Zhaslo nám světlo, to nejjzářivější světlo, které náš národ kdy měl. Dne 14. září 1937 o 3. hodině 29. minuti usnul president Osvoboditel T. G. Masaryk. Dovolte mě proto požádat vás, abychom našemu velikému Samosprávci vrátili poslední poctu tím, že si ufoříme povinnost jít v jeho šlepojích, ufoříme si povinnost spravovat osudy naši obce v duchu takovém, v jakém on spra-

voval osud československého státu. Současně žádám za schválení, aby panu presidentovi Dr Eduardu Benešovi zaslán byl soustrastní telegram, a aby z kmenového jméni obce bylo použito částky k u zřízení fondu, jenž by nesl jméno „fond T.G. Masaryka“ pro úplné sirotky obce.“

Obecní zastupitelstvo stojíc vyslechno starostův projev, schválilo odeslání soustrastních projevů panu presidentovi Dr Benešovi a okresnímu hejtmanovi Dr Svobodovi a usneslo se na založení fondu podle návrhu pana starosty s základním kapitálem 10.000 - Kč.

Schuze skončena v 7.30 hodin večer a členové obecního zastupitelstva se pak odebrali do Sokolovny, kde se konala trýzna za zemřelého, kterou uspořádal Sbor dobrovolných hasičů.

Až do převratu v r. 1918 byl veřejný život pod vlivem římskokatolické církve. Správce farnosti děkan a vikář Šimon Bejvl byl členem obecního zastupitelstva a zaujímal zde významné postavení.

Jednání o příjezdu Jeho Eminence pana kardinála Lva Skrbenského z Hřiště, knížete arcibiskupa pražského v obecním zastupitelstvu dne 26. března 1903 :

„K slovu se hlasí veředústojný pán Šimon Bejvl a praví že 18. dubna t.r. zavítá Jeho Eminence za příčinou kanonikace a aby udivil sv. břímování, do zdejší obce. Hodina příjezdu určena jest na 5. hodinu odpoledne.“

Pohostinství nabídlo Jeho Eminenci vysokoro-
dý pán Ottokar hrabě Černín, a bude bydlet
celý týden ve zdejším hraběcím zámku.
Za tu příčinou žádá velelůstojný pan vi-
kář, aby se strany obce učinilo se názevité
opatření, které by pobyt Jeho Eminence ve
zdejší obci zpřjemňovalo a navrhuje, aby
domy pokud možno ozdobeny byly pra-
poru a aby číslova na ulici udržována byla.
Dále navrhuje, aby se zvolil zvláštní komitě,
který co by potřebno bylo nechal udělat
a na práce okrašlovací dohledat. Též aby
zřízena byla slavnostní brána a postavena
na mezi Karouškovýma a p. Žitným. Dále
aby prapory vyvěšeny byly počínaje u p.
Manna do k Brandyšu a pak domy z
návsí až k Ronci obce k Radonicům, je-
likož touto cestou Jeho Eminence někdy
krátké pojede. K Ronci zde a žádá obecní
zastupitelstvo, aby se přivítání Jeho Emi-
nence v sobotu dne 18. dubna zúčastnilo.
V rozhovoru, věci této se týkající, usneseno,
aby se zvolil komitě, do kterého navr-
žení pánové Ant. Srba, Ant. Kostecký,
Frant. Nedvídka, a Emil Uhřík. Tento navr-
huje, aby místo něho zvolen byl někdo jiný,
ponevadž v obci nebydlí. Navržen
tudíž na místo toto p. Jan Mann. Za před-
sedu komitětu zvolen I. radní p. Ant. Srba.
Dále usneseno, aby se postavila slavnost-
ní brána podle navrhů velelůstojného pá-
na vikáře. Ve příčině opatření praporů na-
vrhuje p. Kohoutek, aby se vypoujčily, je-
likož by pořízení nových vyžadovalo větší-
ho nákladu. Na výslovy s výzdobou touto

Spojené, usneseno aby povolen byl obnos 200 korun. Vévodouštojný pan vikář žádá, aby cesty byly upraveny, by v pádu deštivého počasí nebylo na nich mnoho blátka. Dále žádá pány, kteří do komitétu zvolení byli, aby se pro instrukce a poradu k němu dostavili. K ukonci usneseno, aby příspěvek na hudební a na zakoupení lampionů se dal z částky, která zbudou po veškerém vydání na okrášlení vreslém.

Horsivým stoupencem monarchie byl správce farnosti farář Rudolf Stránský. Spolu s duchodním Františkem Hroníkem, ještě v roce 1921 bránil i výtvarci překážky postavení pomníku padlým ve světové válce. Dne 8. září 1921 svosána vlastná hromada občanstva vinořského: „Vlastní hromadu zahájil starosta obce p. Josef Stellá, který objasnil, proč vlastná hromada občanstva se svotáva a udělí svovo referentu obecního zastupitelstva a pomníkového komité p. tajemníku Nesnídalovi. Obecní tajemník prohlásil, že obecní zastupitelstvo hledělo všemožným způsobem zachovati klid a hledělo k tomu, aby postavení pomníku padlým vojínům stalo se z vůle všech občanů jednotiče, s pečou a láskou k této neštastnému mrtvým obětem světové války. Jen dva občané brání se postavení pomníku ať již přímo, či nepřímo a tito občané, nemající citu ani cti v těle, jsou rozhodujícími bohužel činiteli v příčině postoupení pozemku. Tito občané, zástupci žádají kostela vinořského žádají za pozemek, ten k účelu tak vznesene - mu obnos 16.000-korun. Sumu to, která ve Vinoři za žádný pozemek dosažena nebyla. Tito dva pánové jsou Rudolf Stránský,

farář a František Hrončík důchodu vě Vinoři. Církevné jednání pak objasnil v delší řeči, která k haušce této pánům budíž jak na psaná k protokolu tomuto pro všechny připojena. Po tomto prohlášení a po prohlášeních pánů Fr. Hradíka, Ferd. Chmelíka a jiných, usneseno jednomyslně všemi přítomnými v počtu 400 hlasů přemístiti sochu sv. Jana Nepomuckého na místo, které sami včeráci si vyvolejí a něbo z dosavadního místa odstraniti a na místo to postaviti pomník padlým obětem světové války. Veškeré tyto práce provede ve jménu občanstva komité pro postavení pomníku padlým se schvájením nadřízených úřadů."

Dne 15. září 1921 projednáváno vykoupení pozemku pro pomník v obecním zastupitelstvu: "Po přečtení dopisu patronátního úřadu ve Vinoři, který spokojuje se s cenou za žádaný pozemek, jakou obec nabídne, přijímá se návrh tento a v základě toho usneseno, aby původní návrh starostův 1.60 Kč za 1 sáh zůstal v platnosti a návrh ten také jednomyslně schválen. Smlouva za tím účelem budíž vyhotovena a jako záloha budíž složen obnos 1.000 - Kč patronátnímu úřadu ihned. Současně budíž oznámeno, že dnešní sløžení zálohy začne se pracovati na pozemku jak na vlastním."

Je přirozené, že v této atmosféře našlo živoucímu půdu protirímské hnutí. Lídé hromadně vystupovali z římskokatolické církve, jak o tom píše kronikář František Kozák, na straně 45. prvního dílu naší kroniky.

Iniciátorem protikatosických akcí byl technický úředník cukrovaru Ferdinand Chmelík, nadšený Sokol, kronikář obce v poválečné době (do r. 1926). Byl jel v čp. 125. Dne 19. července projednávalo obecní zastupitelstvo jeho návrhy o způsobu vyhlášování sňatků, postavení zvonice a označení obecní knihovny tabulkou, sledující omezení vlivu církve na veřejnost. „Usneseno pořídit tabulku s nápisem - obecní knihovna - a umístiti tu do v průčeli na obecním domě. Pokud se týče zvonice, nežc otázku tu do prozatím z finančních důvodů řešit. Vyhlášky sňatků nesmí být jinde umisťovány, než na úřední tabuli. O tom se navrhovatel uvědomí.“

Protičírkevní a protirakouské názory se však při jednání obecního zastupitelstva objevovaly již před vánkou. Tak například dne 7. května 1902 byl zde projednávaný návrh na opravu chrámu Páně. „Pan Afman navrhuje, aby se podpora žádna nedávala, uvádějíc, že zádušní jméni stačí, aby chrám Jáně opravit se mohl. K návrhu tomu doporučuje, aby se hlasování fistiky a sice, aby se napsalo „dat“, nebo „nedat“ což přijato. Při hlasování odevzdáno 11 fistik, z nichž 8 bylo pro, nedat“ a jeden „dat“ a 2 fistiky byly prázdné.“ Dne 8. května 1908 – „Pan Nedvíděk činí návrh, aby četnickému vlastevní podána byla žádost, by návěští tabule na četnické stanici, která jest na prvním místě německá a na druhém česká, přeměněna byla na českou, po případě českoněmeckou. S návrhem se souhlasí. Pan Uhlíř činí ná-

vrh, aby vrhledem k tomu, že německé úřady české přípisy neprijímají, též německé přípisy, pokud jsou obecnímu úřadu doručeny, nebyly také přijímány."

Jako protějšek sochy sv. Jana Nepomuckého, symbolu katolicismu, stojícímu před kostelem, byl v obci postaven pomník Mistra Jana Husi, jako symbol hnutí a umístěn před novou školou. Každoročně se v obci na Husovu památku dne 6. července pájína hraničce. Konal se lampionový průvod s hudbou po obci. Občané zdobili okna obrázky M. J. Husi, svíčkami a lampiony. Za vsí, na rozcestí silnic k Radonicům, a k Horním Počernicům byla připravena mohutná hraničce dříví. Hasiči ji zapálili a rásypy manifestantů sborem zpívaly písni „Hranice vzplála“.

Hranice vzplála na břehu Rýna
II: a výkoli něho kacírc proklíná
a tam umírá veruň vlasti Syn : II
tepnaty vásen, velebit svuj čin.
A vy se ptáte, kdo je v těch plamenech?

Tot Mistr Jan Hus, nejslavnější Čech.

Však ještě žije k pomstě národ český
ve hněvu svatém zvedá rameno
a do tmy bludič metá žhavé blesky
až skloní hrdlo Ríma temeno.
A vy se ptáte ....

Zlomena hrůza staré světovlády,
hraniče zhasla, klečta ztlula
již zasla novou hružu dragnorády
moc temna miká, zoje vzplánuula.
A pro ty roži umírels v plamenech
náš jene velký, chloubo českú všeck.

Tato tradice se dřouho neudržela. Výplním protikladem Rudolfa Stránského byl jeho pozdější následovník, farář František Bachtík, dobrotný, vyrovnaný člověk, klidné povahy, poctivý kněz výborný kazatel, dobrý vlastenec, původem z Dřevěnic u Jičína. Svoji rozváhou, čestným jednáním, získával přátele a eliminoval protikatolické násady. Jeho vlivem se odpadlí katolíci znova vracejí do církve.

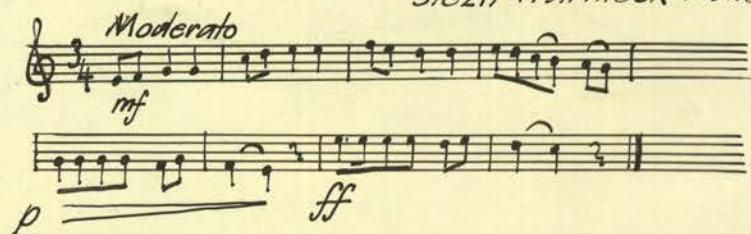

V druhé polovině minulého století a počátkem 20. století byla Vinoř kulturním centrem Širokého okolí. Pracoval zde vzdělávací Spolek „BeSeda“, který pořádal divadelní představení, koncerty a přednášky. Působil zde zpěvácký Spolek „Ottakar“. V roce 1879 bylo zařízeno Společenstvo živnostníků pro obce Kbely, Satalice, Radonice a Vinoř se sídlem ve Vinoři. Zdejší sbor dobrovořních hasičů byl založen 25. března 1893 (viz zápis v I. díle kroniky str. 367). Spolek vojenských vysloužilců byl založen v r. 1880, prapor vysvěcen r. 1885. Spolek divadelních ochotníků „Lumír“ založený v r. 1910 zanikl světovou válkou.

Po převratu v r. 1918 došlo i v kulturním a společenském životě k zásadním změnám v duchu republikánských tradic. Ze starých spolků přežil monarchii pouze Sbor dobrovořních hasičů. Ze spolků vysloužilců vznikla vlastenecká podpůrná jednota „Karel Havlíček Borovský“ a jejím

Sídlem se staly Kbelky. Členstvo tvořili dělníci z Vínoreč, Přezletic, Radonic a Kbel. Pořádali tanecní zábavy, výstupy, koncerty v přírodě. Členstvo si platilo příspěvky na pohřební fond. Před každým pohřbem probíhal obřad „vynášení Spolkového praporu“ ze Spolkové místnosti - hostince „U Havlíčku“ ve Kbelích. Hudba při něm hrála popěvek „Spi Havlíčku“ – interpretovaný jako „chorál“.

Složil František Hais (1818 – 1899)

*Spi, Havlíčku, v pokojíčku,
tiše dřímej v svém hrobečku,
odpočívej v pokoji,
Čech se Něnce nebojí.*

Po pohřbu se členstvo v průvodu s hudebnou vracelo do Spolkové místnosti, kam ukládalo prapor s pletou jako při vynášení. Spolkovou hudebnou byla po letech kapela Václava Patraša z Přezletic. Po druhé světové válce byla činnost sice obnovena, ale spolek upadal, členstva starím ubývalo, až konečně v r. 1980 zanikl i formálně. Spolkový prapor je uložen v muzeu hl. města Prahy.

V letech mezi dvěma světovými válkami rozvíjeli bohatou činnost místní divadelní ochotníci. Dlouho se vzpomíná-

Žo na divadelní představení hry F. A. Šubrta
 „Jan Výrava“, konané 21. srpna 1921 v zá-
 mecké oboře, v němž s ochotníky hrál
 člen Národního divadla v Praze K. Čelen-
 ský. Revoluční námit hry symbolicky in-
 scenovaný v místech, kam dřívě vesničané
 neměli přístup, byl nadšeně přijat: V do-
 bě roboty žije pod pánskou zvíří Sedláček
 Jan Výrava se svými dvěma syny. Svou
 rozvážností si získal důvěru vesničanů,
 kteří v něm vidí Svého přirozeného vůd-
 ce. Pro svou umírněnost je však obžíben
 i u pánu. Vzrušené události, vyvolané
 festivním plánem zámeckého správce do-
 sáhnout neoprávněného prodloužení prá-
 vě zrušené roboty jsou pro všechny
 věškou zkouškou charakteru a postaví
 Výravu a jeho syny do situace, v níž se
 musí rozhodnout, kde je jejich místo.
 Vesničané připravují povstání. Otec Výra-
 va se nerozpakuje vystřelit na svého od-
 rodilého syna Jeronýma, přijímá nabídku,
 aby povstání vedl a dává rozkaz k
 zapálení pánských dvorců. Jeho ranou
 padá direktor panství. Povstání je potla-
 čeno rásahlem vojska. Výrava se hlaší
 sám jako vůdce povstání a dává se spou-
 tat spokojen stín, že hejtman, vyděšený
 odporem lidu, vyhlásí okamžitou plát-
 nost patentu. Výrava umírá, zašařen
 mrtvici a v očích lidu vyruštá v hrdinu,
 jehož příklad bude vždy poslohou bojov-
 nikům za právo a spravedlnost. V tom-
 to duchu představení zapůsobilo a da-
 lo publiku rážitky, o nichž jsem učast-
 niky slyšel vyprávět ještě po třiceti le-
 tech.

Dělnický ochotnický sposal "Šumda" pořádal svá představení na zahradě u Rěpku, později též výjimečně v Sokolovně. Pro každou novou hru bylo nutno stavět ještě, včetně podia. Většinu představení režíroval listonos Václav Svoboda, obětavými funkcionáři byli František Nejedlý, František Marsík, Petr Jaromír Ondříček, Josef Hladík, Josef Hladík, a další. Dekorace si zhotovovali sami, mašoval je malíři pokojů Václav Žátek, Kulisy byly uloženy u Rěpku v příštřešku.

Významným přínosem v kulturním a Společenském životě bylo postavení Sokolovny. Tedy původně neměla statě ještě a podium, i zde bylo třeba na každou akci je znova stavět hrafa se zde ochotnická představení dramatického oddoru Sokola.

V třicátých letech zde působil též divadelní kroužek, národně socialistické mládežce, vedený Petrem Přeslickou. Hraje na safé u Karoušků. Tam se také konalo několik ochotnických představení komunistické mládeže.

Taneční zábavy, pořádané v hostincích u Tišnovských a u Karoušků měly růz vesnických tancovacák. Hula hrafa na t. zv. "krucitě" u Stropu aby nezabírala místo k tanči, jehož bylo i tak málo. Sám jsem jako mládik s otcovou kapelou několik nocí v nedýchatevné atmosféře na krucitě ztrávil. Zcela jiné byly podmínky v Sokolovně. Vkrásná řemeslné mistrovská mašba Václava Žitka a dostatek místa v safé i na galerii vytvářely na svou dobu moderní prostředí,

i když sál sloužil současně jako tělocvična, společenská místnost a pořádání i jaro kina. Taneční zábavy zde měly nešrovnatelně vyšší úroveň. Jejich přípravě věnovali pořadatele náležitou péčí. Zvláště na plesy byla pořizována bohatá výzdoba. Prováděl ji obvykle dekoratér Karel Altman. Hudba měla své podium na čele sálu. Před plesu nebyl vypněn jen tanec, . Na úvod se hrávaly posledovné skladby. Tančila se polka, valčík, mazurka, pořádají tango a waltz. Moderní tance v synkopickém rytmu sem pronikly až v konci třicátých let. V obsazení smyčcové kapely se objevily saxofony. Tři plesy probíhaly dámská vošenka, při níž dámy dekorovaly pány papírovými pozlacenými zdobenými fotostojany, jež se připínaly na klipy saka. Jáni na opěátku kupovali dánam umělé květiny, pomaranče a podobně. Obvykle se dostavil predikář a prodával stané překlýky. Navštěval je na dřevoruční týčce. Mládosti sezony bývaly sokolské sibránky. Měly každoročně jiný název, jemuž se podávala výzdoba sálu, výbava masker, půlnocní scéna i výbava královny masker. Mimořádný úspěch měly sibránky „Všemi díly světa“ a „V růži foutek..“

Specificky vinohradskou formou lidové zábavy byly zahrádní koncerty u řeky. Konaly se během letních měsíců ve čtrnáctidenních intervalích, vždy v neděli odpoledne. Prostorná restaurační zahrada se vzrostlými

kaštanu, vybavená kovovými stoly a židlemi, byla při vstupném 2-3 Kč vzdycky plně obsazena. To cesté dělce zahrady stál krytý kuželínk. Organizovala se soutěž v kousení kuželek, a ve střeble re vzdichovky o ceny. Hralo se t. zv. „koło šestí“ - dřevěný otáčivý kotoč ve svíste poloze, opatřený ciferníkem, kovovými zarážkami a ocefovým párem. Koło se ručně uvádělo do pohybu. Vyhruvalo číslo, na němž se koło zastavilo. Zájemci sázeli na jednotlivá čísla, výherci získávali věcné ceny. Hlavním prostředkem zábavy byla dechová hudba. Hrála k poslednímu drobné koncertní skladby jako například Dvořákovi Humoresku, Fibichův Poem, Linkho Polánku, směsi operních melodií v jednoduchých úpravách, například Offenbach - Hofmannovy povídky, Labinský - Fantazie z českých oper, Smetana - Prodaná nevěsta, Hubička, Libuše, Dvořák - Rusalka, dále též koncertní ouvertury například Vlach - Fedora, Fučík - Marinella. Popůlní součástí programu byly skladby st. zv. ozvěnou, kdy hrači na křídlovky se vzdálovali na chodbu hostince v patře, odkud z otevřeného okna hráli melodie znějící jako ozvěna melodie hráne kapelou v zahradě („Pošta v lese“, „Zbloudilý“...). Program byl prohlášán dobovými písničkami - slágru, při nichž publikum zpívalo s kapelou. Při programu se však ne-tančilo tančit se začalo až v druhé polovině třicátých let. Když byl v Rěpčově zahradě vybudován dřevěný, nekrytý parket. Publikum bylo pozorné, vnitřní, všechny výkony hudebníků odměňovalo

nadšeným potleskem. Vážilo si hudby, protože si ji samo ještě nemohlo vyrobit nasazením gramofonové desky, či stisknutím knoflíku. Podobné koncerty byly pořádány tež u rybníka v Obůrkách, v prostoru pod skáhou a ve Čtěnickém háji.

Tělocvičná jednota Sokol

Ušlechta zařízení sokolské jednoty ve Vinohrádech byla často pronášena již před válkou. Neuskutečnila se pro nedostatek odvahy. Anož se zdejší obec se zúčastňovala sokolské práce v Satalicích, ve Kbelích, a v Jenštejně. Podnět k zařízení jednoty dal v první řadě Ing. Chmelík, a Josef Trost, který byl náčelníkem Satalicko-vinořské jednoty, dále obecní tajemník Josef Nešnídal. Tato trojice sprádala plány ustavujícího aktu. Do Satalic chodili cvičit Josef Trost, Václav Němčák, František Černý, Josef Dufek, František Dufek, František Antoš a rada dorostenec. Ustavující schůzce jednoty se konala dne 22. ledna 1922 v Hostinci u Karoušků. Do přípravného výboru byli zvoleni Josef Hofman - předseda, Ing. Chmelík - místopředseda, Josef Nešnídal - jednatel, Zora Kaderábková - zapisovatel a Václav Douša - pokladník. Dalšími členy přípravného výboru byli František Černý, Josef Hradec, Petr Frěšlicka,

Josef Steffl, Antonín Průša, Jan Plesníký,
 Václav Fridrich, Šabina Boh., Václav Svoboda,
 Josef Hořeček, Anna Noušová, Marie Fridri-
 chová. Přípravný výbor se nejprve zabýval
 stavbou tělocvičny. Původním rámčem by-
 lo postavit ji na zahrádce hostince čp. 94-
 u Repku. Jednání s majitelem (p. Hartman)
 však, ztruskotislo na jeho požadavku, aby
 sokolovna byla jeho majetkem, knihovním
 s výhradenými právy Sokola. 1922

Ustanovující vařna hromada se ro-
 nala dne 19. března 1922. Byla schválena
 pracovní povinnost členů na stavbu tělo-
 cvičny a upsány podíly příslušného člen-
 stva obnosem cca 20.000- Kč. Prvními činov-
 niky byli zvoleni: Starosta Josef Hofman,
 místostarosta Ing. Ferdinand Chmešík,
 vicedrávatek Ing. Karel Ruda, náčelník, Jo-
 sef Trost, náčelnice Vlasta Vilíkovský, čle-
 nové výboru Václav Svoboda, Václav Hoře-
 ček, Václav Douša, Antonín Průša, Josef
 Nešnička, František Černý, Josef Dufek,
 Zden Kaderábkova. Členové výboru se za-
 rávazí, že rozprodají členské podíly na
 stavbu ve Vinohrádkách a v okolí. Dne 23. března
 1922 bylo zakoupeno první nářadí a to
 dráda, kůň, škoh vysoký s tyčí, oštěp a
 žízlenka, vše v ceně 10.000- Kč. Dne 22.
 dubna 1922 byla pořádána tělocvičná aká-
 demie s výnosem 1.103- Kč. Dne 22. září
 1922 byl na návsi uspořádán sokolský
 mítor k 100. výročí narodení Jindřicha
 Fignera, za účasti sokolských jednot
 Kbely, Satalice, Radonice a Třebchovice. Te-
 hož dne byl Františku Antošovi, který při

neštěstí přišel o nohu ^{předává} dar 1.200-Kč. Z prodeje domu čp. 94 - hostinec u Ropky obdržela Sokolská jednota dar 3.000-Kč.

1923 Dne 28. ledna 1923 se konala valná hromada. Činovníci zůstali bez změny, pouze náčelníci zvolena Zora Kaderabková. Byla provedena sbírka zlatých a stříbrných mincí na zlatý poklad republiky. Tehož roku jednáno s novým majitelem místním pivovarem o koupi zahrady čp. 94, opět bezvýsledně. Dne 12. srpna 1923 pořádána úspěšná tělocvičná besídka na zahradě u Ropky.

1924 Dne 27. ledna 1924 se konala valná hromada. Náčelníkem zvolen br. Černý, členy výboru Václav Douša, Václav Holý, St. Šysel, Václav Ziták, Antonín Machač, František Semerácký, Ing. Kaderabek. Dne 4. března 1924 bylo zakoupeno pianino za částku 6800-Kč s dvacetiletou zárukou. Dne 1. března 1924 byly první Sokolské Šibrinky s názvem „Páté přes deváť.“ V květnu 1924 se ženy a muži zdejší jednoty zúčastnili záplního sletu v Praze. Čes. obec Sokolská udělila Ing. Ferdinandu Chmelíkovi psátkem za jeho 45 letou sokolskou činnost. Dne 4. listopadu 1924 včnovář starosta Josef Hofman Sokolské jednotě dar 10.000-Kč na stavbu tělocvičny. Jednota neměla kde cvičit, protože hostinský František Karousek ji dne 1. února 1925 dal výpověď ze sáfu. Dne 16. listopadu 1924 po prvně vystoupil Sokolský pěvecký a hudební soubor pod vedením růdčího učitele Jana Šofoce.

1925 Rok výstavby sokolovny. Byly zakoupeny stavební parcely č. kat. 176 a 178,

bývalý písečník. Pozemek nebyl ze stavebního hlediska právě nejvhodnější. Rozhodující byla přístupná cena 6-kč za m². Pozemek měřil 1.180 sáhů a stál 6.787 Kč. Stavělo se podle plánu stavitele Dousi z Horních Počernic. Rozpočet stavby činil 240.000 Kč. Návrh, aby dříhy, vzniklé stavbou, byly spláceny z výnosu hostince v Sokolovně zřízeného, nebyl realizován, že čtvrtý hostinský by se v obci neuzivil. Každému práce schopnému čemu bylo ušorenno odplcovat 100 hodin, nebo zaplatit za každou hodinu 3-kč. V písečníku nastal ruch. Vyráběly se cementové tvárnice podle patentu stavitele Čapka. Podstatná část stavby je z nich, výzdoba pouze nejsludenější zádvo je z cihel. Práce pokračovala velmi rychle, takže již počátkem června bylo možno začít se stavbou. Rozpočet na rednické práce činil 114.885 Kč. První koplutí provedlo dne 7. dubna 1925 náčelník jednoty Ing. Chmelík. Slavnostní položení základního kamene se konalo dne 12. července 1925 za účasti vinohradských občanů a okolních jednot. Vystoupil při něm pěvecký sbor řízený Janem Šolcem. Do základu byl umístěn pamětní list podepsaný správním výborem jednoty. Dne 13. září 1925 předal zástupce stavebního odboru Sokola František Košárik klíče od sokolovny starostovi jednoty Jozefu Hofmanovi, který je odevzdal náčelníku Ing. Chmelíkovi. Náčelnice Zora Kaderábková poděkovala všem, kteří se o výstavbu zasloužili a předala starostovi J. Hofmanovi upomínkovou plaketu.

Pamětní list

Krásný příklad soběstačnosti, který nám dala naše mateřská česká Obec sokolská při budování Tyršova domu v Praze, naplnila i srdce naše touhou a přáním mít svůj vlastní krov, pod kterým bychom bez obav a starostí mohli se klidně oddatí práci sokolské. Dokud jsme požívali po hostinství u majitele hostince čp. 43, nejvíce se nutnost stavby. Roku 1925 ve čtvrtém řetězku trvání jednoty byli jsme však, díky nepřátelům sokolské myšlenky zbraveni tohoto útulku skromného a tak jsme se ocitli bez přístřeší. Správní výbor uvažoval o trudné situaci jednoty, kdy nebylo kde cvičiti a poznáv, jakých škod tu natočo i dušových vzníká, rozhodl si postavit vlastní budovu, aby tak udržel při životě Tyršovo símč v obci naší Raseké. Při našem celkem počtu členstva - asi 100 mužů a žen dohromady, je rozhodnutí toto zajisté tím smělejší a odvážnější ať výbor dorfá a je naplněn vírou, že každý z upřímných bratrů a sester vykoná svoji povinnost tak, jak mu ukládá příslušnost k rodině sokolské. Nutnost postavit a utižit myšlenku sokolskou u nás je tím důležitější, že ona musí se státi kryštalačním bodem všech pozitivních a rádných Čechů, jímž prospěch všeobecný je vysší než zájem trídy a jednotlivců. Sokolstvo se má státi výkvětem, národního ducha, ono má být strážcem, republik-

ky a vůdcem národa v dobách dobrých i zlých.
 K rozvinutí a osamostatnění každého jednotlivce i Společnosti jest však třeba aby byl existenčně úplně nezávislý. A to je jedna z hlavních příčin proč výbor se rozhodl pro stavbu Sokolovny. Následem nadále po neobratných zkoušnostech, být v podnájmu a přítěží cizí vrásce. Proto začájení akce s členskými podíly po 50.-Kč, čímž získán kapitál 106.000,-Kč. Z toho zakoupen od obce Vinořské pozemek za 6.-Kč za 1m², takže jmeni se kterým přicházíme do stavby, je asi 140.000,-Kč. Peníz v uvážení rozpočtu 210.000,-Kč bratra J. Douší, stavitele z Hor. Počernic, kterému stavba také zadána, je sice velmi malý a bude ukládati veškerému členstvu mnoho povinnosti, ale doufajme že i tento křest a zářezkávací zkoušku přestojí a hrdě se bude moci ohlednouti v budoucnosti na dílo, jež vykonala bratrská řádka a úcta k postání sokolstva v národe. Vždyť již to že členstvo přijalo závazek, odpracovati na stavbě 100 hodin, nebo tyto nahraditi 300.-Kč, je světlý a nadějný počátek, naší práce a my věříme, že bude-li i nadále součinnosti mezi všemi, věc naše nepadne, ať zářezí.

Dnes, kdy klademe základní kámen, doverený z lomu (není udáno odkud), je jediným naším přání, aby týž stav se symbolem soudržnosti a stísněnosti jednotlivců v nerozborný cefek, jak nám to odkazem učinil básník J. N. Čruda, řka „bude-li každý z nás z křemene, pak celý národ bude z kvádru“. My, kteří jsme

pamětníky poroby a utrakv. Germánskou i ne-
přátelské dynastie, nemáme mocnějšího
přání, než aby národ nás československý
vždy a všude i ve všem, počínáni zajedno
byl, a tak, odotal všem nepřátelům zevně
i uvnitř republiky. Uvažujíc o pak, o tom,
jak ideový a jednotní byl nás zahranič-
ní odboj, který - nestraně růštěno, byl
veden v intencích myšlenek, sokolských, a
na jehož dle osvobození má sokolstvo sví
podíl. Němáme dosti sil v jiném býchiom,
doporučíš všem synům a dcérám, naše-
ho národa, aby tóž v okruh, nás vstoupili
a tím naplnili prorocká slova Dru Tyrše,
že nebude s národem naším řepe, dokud
„co Čech, to Sokol“ se nestane.

Ukládajíc kámen, tento do zá-
kladu budovy, přejeme sobě vroucně, aby
střežením zásadami života sokolského
získala Výšost, Rovnost, Bratrství a aby
sokolovna naše stála se školou moudrosti
života a aby ve zdech této přebývala
jen láska, dobro a krásno. Světlo pak,
které záříti má z domu, v němž přebývá
duch, nesmrtevného Tyrše a Šígnora, bu-
diz světlem mravnosti, kteráž jedině je
základem trvání a nepřemožitelnosti kaž-
dého národa. Naším upřímným přáním
jest, aby dům tento stal se kořenem
pravé demokracie, nezatižené rozdíly
stavovskými, majetkovými, rodovými, ni
náboženskými, ni stranickými. Stánek,
tento budíž pak chránem opravdového a
uslednitelného náboženství lidskosti, pravdy,
práva a spravedlnosti, jak odkazem nám
dal česká reformace blahé paměti. Vše-

pí radovánky, které bude naše sokolovna
 hostit, budež čisté jako křišťál, aby všechno
 ren lid náš po nich toužil, jak obrazně dří-
 prorok, „jako řáň po vodách čistých.“ Vše-
 cka naše přání vyvěrájí ze srdce upřímného
 a z nejlepší vůle. Kterou nám diktuje úcta a
 lásku k našemu druhému bratru preziden-
 tu republiky T. G. Masarykovi, jemuž přeje-
 me dlouhých let života, věnovaného celé a
 nezříditelně ve prospěch národa a republiky.
 Neprchližejíc pak ani osudové chvíle v dě-
 jinách bratrských národů slovanských,
 přejeme si vroucně, aby vašký národ ruský,
 který náš zakladatel Dr. Tyrš tak vřele mi-
 loval, brzy se vzchopil a setřesa ze sebe
 těžké okovy cizí vlivy, ujal se svých otěží
 kti cti a slavě i budoucnosti všeckého Sto-
 vanstva. Takéž chtíme i smyslíme s bratrským
 národem Bulharským. Hrdinnému bratr-
 skému národu Srbskému, Chorvatů a Slovinců pře-
 jeme historické sfávy a mohutnosti ve prospěch
 celé rodiny Slovanské. Nakonec pak přejeme
 i našemu místnímu bratru starostovi J. Hofmano-
 vi, který jednotu naší od začátku vede, aby
 tento dům, k němuž iniciativu dala klíčem
 bratrské lásky otevřel a jednon Sokolstvu zdej-
 šímu čistý a nezatižený odevzdal, nebot
 sokolivček podnikáme, nikoliv pro sebe podnik-
 nem, ale všechno pro pokroční budoucí - Sami
 sobě toliko pro čest, ať příštím pro radost. Naší
 milé obci druhému národu i republike z hřebi-
 nice přejeme rozkvět zlatar i živnostní budouc-
 nost. A to vše konáme ve jménu Zářky, Husa, Komenského, Chečíčkého, Pařízského, Havlického, Tyrše, Žižky
 a Masaryka.

Dáno ve Vinohr. 12. července 1925.
 Správní výbor Tel. jednoty Sokol ve Vinohr.

V době otevření sokolovny měla jednota 109 členů.

Náklady na stavbu	240.000 - Kč
ze stavu pokladny	66.200 -
odpis za práci členstva	3.000 -
Snížení u řemesl. prací	4.000 -
za prodaný písek.	26.000 -
	106.200 -
neuhrazený schatzek	133.800 -
 záplujská Hospodář. zálož.	60.000 -
záplujská J. Hofmann	40.000 -
záplujská J. Hofmann	18.000 -
zbytek hrazen postupně z podniků jednoty	

Výroční členská schůzce se konala 1. únor 1925 v hostinci "U Rejků", kde se i přehodně cvičilo a hrálo loutkové divadlo. Do správního výboru zvoleni starosta J. Hofman, místostarosta Václav Holý, náčelník Ing Chmelík, vzdělávací Ing Ruda, náčelnice Zora Kaderábková, členové výboru: Kobera, Douša, Prusa, Zitek, Ing Kaderábek, Hrák, Semecký, Sysel, Machač, Lipoměstský. Hrádky v sokolovně obstaral br. Sláva.

Od 20. září 1925 začalo pravidelné cvičení v Sokolovně. V lednu 1926 se konaly II. Šíbrinky - ráz „Z pořádky do pořádky.“

Prvním kronikářem jednoty byl učetní vinohradského cukrovaru br. Kuchář, po něm řídící učitel Jan Sošec, od roku 1926 učitel František Koršík.

1926 Vážná hromada se konala dne 24. února 1926. Správní výbor zvolen ve slo-

žení J. Hofman, starosta, místostarosta Václav Holý, náčelník Ing Ferdinand Chmelík, náčelnice Zora Kaderábková, vzdělávatele Ing Ruda, zástupce vzdělávatele a kronikář František Kozák, pokladník Václav Douša, jednatel František Kobec, předseda rábavního výboru Antonín Průša, Čeněk Lipoměstský, soudkář, Správce sokosovny Ing Kaderábek, matrikář František Semecký, členové bez funkci František, Friedrich, Josef Cizek, Marie Jišová. V roce 1926 se v jednotě projevily rozpory. Dobrovolně vystoupili nebo byli vyhodoučeni některí zakládající členové - manželé Kuchařovi pro nespolehlivou pracovní povinnost, Ing Ruda pro nesokolské jednání, Alfred Hartman pro nekorektní jednání vůči Ing Kaderábkové. František Kobec resignoval na funkci jednatelce, na členství resignoval bratr Syslovec.

Dne 30. dubna 1926 uspořádán sletový večer. Na sokolském sletě v r. 1926 cvičilo 8 žáků, 19 žákyní, 10 mužů, 8 žen, 5 starých bratrů a 8 dorostenek. Mužský dorost zde nebyl. Letní slavnost v Obůrkách vynesla čistý zisk 2.533-Kč.

Dne 30. dubna udělena zemská poštovní správa licenci na provoz kina s platností do roku 1928. Dne 16. července byl ustaven přípravný výbor kinoodboru. Dne 7. září 1926 byla u Okresní hospodářské rady v Karlových Varech urována půjčka na zřízení kina ve výši 27.000-Kč. Byla zaručena podpisem několika členů v čele s Josefem Hofmancem. Promítací stroj zakoupen u firmy "Projekce" v Pruzc-Nušlích za 24. 182-Kč. Provoz biografu byl zahájen 14. října 1926.

snímkem „Mořská panna.“ V hledišti bylo 320 vyprodaných míst. V říjnu 1926 odešel z vinoře do Kbel řídící učitel Jan Šořc. Dne 15. ředna 1926 proběhly šibřinky s názvem „Sifnice býla předem mnoh“ s velkým úspěchem.

1927 Vážná hromada se konala dne 30. ředna 1927. Novými činovníky se stali náčelník Václav Repka, náčelnice Hanušová, jednatel Lipoměstský, správce sokolovny Ing. Chmelík, noví členové výboru Antonín Bahenský, Václav Zitek. Biografický odboř pracoval ve složení - předseda J. Hofman, jednatel Kohlhuber (pošt. mistr), pokladník Semeczký, členové Ing. Chmelík, Ant. Bahenský, Ant. Průša, Václav Zitek. V roce 1927 měla jednota 111 členů. Sokolský Ladislav Havlíček opouští sokolovnu a na jeho místo přechází dnem 1. dubna 1927 Václav Semeczký. Sokolská knihovna měla 194 svazků. 5. května 1927 bylo kolaudováno kino. Dne 27. října uspořádána akademie s průvodem k pomníku padlým. Z jednoty odešel učitel Lipoměstský do Vysokan. Jeho nástupcem byl br. Brouš. Konaly se šibřinky, rár „Všemi díly světa“. Za první rok provozu kina bylo na stavební dluh uplateno 17.000 - Kč.

1928 V roce 1928 přišel do výboru za Václava Holýho Karel Žitný. Ing. Ruda s manželkou se znova vrátí do jednoty. V roce 1928 raznamenána účast vinořských cvičenců na vystoupeních ve Kbelích, v Radonicích, v Dol. Počernicích, na župním slavnosti na Mělníku a na místním re-

řejném, cvičení na letním cvičišti. Den svobody 28. října oslavon. tělocvičnou akademii.

1929

V roce 1929 byly členy správního výboru Hofman, K. Žitný, Ing. Chmelík, V. Nouša, Semecký, Douša, Fr. Semecký (v březnu 1929 zemřel), Jos. Dusek, Průša, Sliva, Žítek, Záborský, Mářková. Krajského sletu v Přerově se zúčastnila též vinohradská jednota. Dne 4. srpna 1929 proběhlo místní cvičení za účasti okrovních jednot, dne 27. října 1929 tradiční akademie. 1930

Dne 7. března 1930 uspořádána besídka k oslavě 80. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. V květnu 1930 zemřel začítající členové jednoty Anna Doušová a Miroslav Gutwirth. Dne 15. června 1930 se uskutečnil rájcerz na Kladno. V prostních cvičeních zde vystoupilo 5 mužů, 7 žen a 1 starší bratr. Dne 15. října 1930 byly šibřinky, ráz „Na Staročeské ponti“, dne 16. října pak dětský den. 1931

Vážné hromady byly 9. února 1930 a 15. února 1931. Ve funkciích byli starosta J. Hofman, městostarosta V. Žítek, náčelník V. Nouša, náčelnice Fr. Semecký, jednatel J. Dusek, pokladník V. Douša, archivář, vzdělávatel a kronikář Ing. Chmelík, matrikář Aleš Sliva, předseda zábraního odboru A. Průša, předseda kincadaru Miroslav Sýkora. Pro finanční efekt pořádání nedělní odpolední čaje. Organizoval je Mgr. Sýkora. V roce 1931 rozvinula rozsáhlá činnost vzdělávateľská - bylo

proneseno 42 prosošovů před Šíkem, a 2 běsedy. Knihovna čítala 250 svazků včetně unikátních knih s podpisem Dr. Šíkem, jež byly v roce 1948 neuváženě likvidovány, dány do Štěty. Během roku 1931 reaktivovaný biografický odbor 49 představení. Prájem činil 32.710,- Kč, výdaje 31.951,- Kč zisk 759,- Kčs. Aktiva jednoty vykazovala částku 173.234,- Kč, pasivum 122.500,- Kč, čisté jmění činilo 50.734,- Kč. Cvičily všechny složky, průměrná roční docházka muži - 68, dorost 5.2, žáci 29.8, ženy 7, dorostenky 5, žáky - ně 26. Byl ustaven odbor hárzené pod vedením br. Jiskry. Hrála družstva mužů, dorostu a žáků.

1932 Na všeňské hromadě 31. ledna 1932 zvolení starosty J. Hofman, místostarosta Mír. Šíkora, náčelník V. Nouša, náčelník Heřma Daňková, jednatel Leo Procházká, vzdělávatele MUDr Jaroslav Kuchař, pokladník V. Douša, matrikář Aleš Slívka, knihovník a archivář Ing Chmelík, základní výbor A. Průša.

V srpnu 1932 zemřel zakládající člen Ing Ferdinand Chmelík. Postupně začínal všechny významné sokolské funkce, významnou měrou se začít o vznik a rozvoj vinohradské jednoty. Jen to raněčený sokol cvičil již v jednotě na Maře Straně společně s dr. Tyršem.

V roce 1932 bylo v této věci mimořádně rušno, připravovat se vše-sokolský slet. Cvičilo na něm 18 žáků, 22 žáky, 2 dorostenky, 7 dorostenek, 8 mužů, 8 žen, a 3 starší muži z vinohradské jednoty. Jednota se zúčastnila před a posledním cvičením : dne 8. května

župní slet žactva v Libni, 15. května okrsko-
vé cvičení ve Výsočanech, 29. května župní
slet dorostu a členstva v Svatáficiích, řada
veřejných cvičení, a to 1. května v Horních,
Počernicích, 17. července v Radonicích,
31. července v Zelenči, 14. srpna ve Svépravi-
cích, 28. srpna ve Kocelích, 11. září v Frčzle-
ticích. Ve Vinoři se konalo veřejné cvičení
dne 24. července 1932 za účasti okolních
jednot. Slavnostního průvodu obcí se zú-
častnilo 306 sokolů ve cvičebnících, a slav-
nostních úborech. Biograf měl 37 předsta-
vení za rok 1932, jeho církové jméno 29. 808-
Kčs. Českové jmény jednoty k. 31. prosinci 1932
činilo 47. 036 - Kč.

1933

Na všechné shromáždění dne 8. února
1933 byli zvoleni náčelnice Zd. Fridrichová,
vzdešťavatel František Čermák, knihovník,
a matrikář Josef Hošecák (cestovní), archi-
vář V. Svoboda (listonos), novinář V. Se-
mecký, správce domu Jos. Hradec, správce
nářadí Ervin Pánička, členové výboru
Václav Krejčík, František Košárik, Helena
Daňková. Do výboru byl kooptován Jaro-
slav Jiskra. V roce 1933 tragicky zahynul
Jiří Nouša a zemřeli žáci Antonín Holý,
Antonín Klifner a Václav Krovora. Projed-
návána otázka přístavby jehoště a vytípě-
ní sálu. Realizace byla pro nedostatek
prostředků odsumována na pozdější dobu.
Průměr docházky cvičenců - muži 11, do-
rostenci 9.54, žáci 44, 22, ženy 6.3, doros-
tenky 10.24, žákyne 44. V župním závodě
dorostenek získali diplomu Josef Vojka,
Josef Páčka, Bedřich Šigan, Jiří Marti-

novský Ondřích Hladík. V župním závodě mužů se umístil Otakar Košárik. Zúčastnil se zájezdu do Jugoslávie. Dne 27. srpna 1933 se konalo místní veřejné cvičení, na němž vystoupily všechny složky.

Konal se přívoz obcí k pomníku padlým. Členstvo věnovalo žachu sokolskou vlnku. V roce 1933 se zde ještě hrál němý film, kterýho užavření kina pro mužou návštěvnost.

1934 Dne 25. února zvoucna vystříla výstřelna římská náčelník O. Košárika, vzdělávatele, matrikáře a kronikáře Fr. Čermáka, správce nářadí V. Němčenka, správce budovy Fr. Košárika. Složky se zúčastnily veřejného cvičení v Prosečnicích, v Dolních Počernicích, okrskového cvičení ve Svatopetravicích, župního výletu do Kostelec n. Lab. Dorostenci se zúčastnili jarních závodů a umístili se na 7. místě z 26 zúčastněných družstev. Diplomy získali M. Mikš, J. Vojka, M. Jesar, J. Martinovský, B. Šigan, O. Hladík. Vzdělávatelem F. Čermák vystoupil z jednoty. V tomto roce byla pořízena aparatura na zvukový film.

1935 Válcnu římskou dne 24. února 1935 bylo provedeno několik změn v obsazení funkcí. Náčelníkem znova V. Němčenka, vzdělávatelem řídící učitel Jan Hladík, knihovníkem R. Steinleitner, správcem budovy J. Hofman. Toto roky byly očkozy na letním cvičišti osázeny krovím. V župních závodech dorostu se umístili Miroslav Mikš a Josef Vojka, v župním závodě mužů opět Otakar Košárik.

Dne 2. června 1935 se konal župní slet žadva v Mělníku. Zúčastnilo se jej 15 vinohradských žáků a 21 žákyň. Vedoucí je J. Jiskra a Boh. Sýkorová. Dále se složkou zúčastnily župního sletu 26. června 1935 v Něratovicích (dorost), 29. června krajinského sletu dorostu v Táborce (6 dorostenek, 6 dorostenek), ve dnech 5.-7. července krajinského sletu dělostva v Táborce (6 mužů, 5 žen), veřejného cvičení v Přešticích, dne 14. července. Dne 28. října 1935 se konala tradiční oslava.

Rok 1935 byl již poznámčnán významnými připravami. V sokolce se konaly školy brannosti a přednášky s brannými tématy.

1936

Vážná hromada konána 16. února 1936. V obnovení funkcií opět nedošlo k podstatným změnám, pouze náčelnici se stala Boh. Sýkorová a novými členy výboru Antonín Kotouč a Václav Krejčík. Vzdělávací skupinu cínskou za vedení Jana Hladíka byla nejlepší v historii jednoty. Jednota vykazovala trvale číslo cvičební a osvětovou cínskou. Dne 7. března - oslava narozenin T. G. Masaryka, 24. května - branný sraz v Mělnicích, 27. května - oslava Edv. Beneše, 7. června - veřejné cvičení v Radonicích, 14. června - veřejné cvičení ve Vinoři, dne 26. června - zájezd na Slovensko (cvičilo 7 mužů a 3 ženy), 28. října - zářijší akademie k oslavě státního svátku, 22. listopadu - župních závodů mužů se zúčastnilo 5 závodníků z Vinoře.

V tomto roce byla sokolovna vyřazována Václavem Zítkem, pořízena nová

větráková kampaň zakoupena americká firmy. Stav členstva - celkem 127 členů, z toho 92 mužů a 35 žen. Výnornu 1936 změl člen Sokola František Zitný mladší.

1937

Vážná hromada konána dne 21. února 1937. Zapisovatelem zvolen Jan Taraba, novinářem Josef Mlyntecák. Došlo ke změně ve funkci vzdělávatele. Jan Hřadil se odstěhoval do Brandýsa n. Lab., funkci převzal učitel Karel Granát. Konaly se - 25. května - župní závody v Libni, 27. května - oslavu Dna Edv. Beneše, 30. května - župní závody mužů, 6. června - župní slet dorostu na zimním stadionu v Praze, 13. června - veřejné cvičení v Salajcích (účast 60 cvičících z Vinohr., 20. června - župní slet v Čakovicích (účast 72 cvičících), 17. října - okrskové závody ve Vinohráři (vinohradská jednota 1. místo ve vyšším a 2. místo v nižším oddílu), 26. října - štafeta Čes. obce sokolské (účast 50 cvičících), 27. října - tryzna za prezidenta Osvoboditele. Stav členstva zůstal bez změny - 127 členů.

1938

Vážná hromada se konala 12. února 1938. Zvolena výbor bez změn. Během roku se náčelník Václav Nouša odstěhoval do Mor. Ostravy, funkci převzal Josef Mlyntecák. Náčelnice Boh. Šukrová se vrátila funkce, převzala ji Vlasta Soukupová.

V tomto roce byly na sále pořízeny parkety a rozšířen sklad nářadí.

Sletový rok zastihoval jednotu v aktivity. Průměrně cvičilo 16.2 mužů, 15.9 dorostenčí, 31.6 žáků, 15 žen, 13.7 dorostenek, 51.4 žákyně. Okrskového cvičení 15. května 38 se zúčastnilo 25 žáků, 12 dorostenčí, 13 mužů, 20 žen, 15 dorostenek, 28 žákyně. Na sletu žácha cvičilo 25 žáků pod vedením Antonína Zazvoniša a 28 žákyně pod vedením Vlasty Soukupové. Dne 26. června cvičilo na Sletu dorostu 12 dorostenčí, vedených O. Košářkem, a 15 dorostenek, vedených Ludmilou Šopovou. Na hlavních sletových dnech, 3. července cvičilo 15 mužů pod vedením Josefa Mlatačka a 20 žen pod vedením Vlasty Soukupové.

Vlivem prosperity kina se zlepšila finanční situace jednoty. Dluh jednoty se k. 31. 12. 1938 snížil na 82.100 - Kč.

V červencových dnech roku 1938 zničely na Strahově jásavé fúrfáry a národ manifestoval svou vůli žít a bránit se. Na Petříně byla připravena děla v bojové pozici. V květnu při částečné mobilizaci 21.5. 1938 a v říjnu po úplné mobilizaci záložních sil 24.9. 1938 byla vinohradská sokolovna obsazena vojskem.

1939

Vášná hromada sokolské jednoty dne 12. února 1939 zvolila výbor ve složení: starosta J. Hořman, místostarosta M. Šýkora, náčelník J. Rízek (listonoš), náčelnice V. Soukupová, vzdělávatele K. Granát, jednatel Leo Procházka, členové Jan Taraba, V. Douša, A. Průša, J. Hofeček, A. Kotouč, J. Mlataček, V. Zátek, V. Krejčík,

O. Košářík, Jos. Reichert. Během roku odstoupil z funkce náčelníka J. Nízecký a náčelníkem se stal Josef Reichert.

Po 15. březnu 1939 činnost Sokola ochabla. Intenzivně pracoval pouze odbor hárzené, jehož družstva se účastnila soutěží a získala několik prvních a druhých cen. Karel Granát jako vzdělávatel se ve vzrušené době osvědčil. Měl 69 prosovou v nichž zdůrazňoval poštup rovného s rovným a povinnost do kázat, že jsme hodni velké minulosť našeho národa.

V tomto roce zemřeli dva zakládající členové Václav Douša a František Košářík. Jednota měla 125 členů. Novým sokolníkem se stal Josef Houdeček.

1940 V roce 1940 byla organizace Sokol jako nežádoucí rozpustěna a jinam zabaveno.

Sportovní klub Vinoř

opuštěta pražských klubů A.C. Sparty, S.K. Slavie a Viktorie Žižkov oživňovala přirozeně zájem o kopanou v širokém pražském okolí, tedy i v naší obci. Když se vinorským klubem podařilo, že je starší sourozenci, nebo kamarádi vrazí s sebou na fotbal do Prahy, nebylo vůkli k činům daleko. Zasvětili do pravidel hry své

vrstevníky, ze staré punčochy, vycpané hadrovou výplní, si ušili „hadráka“ a hrafo se. Zájemci a zasvěcení stráž přibývalo, takže koncem roku 1920 měla už Vinor tři zóny fotbalových rivaťů - „Nová Vinor“, „Podskáli“ a „Náves“, které se mezi sebou v různém utkávaly. Za novovinoráky bojovali V. a A. Kubálové, O. a J. Košátkové, O. Putík, J. a Martincové, Šůnové, J. Mařenec, F. a A. Antošové, A. Maršík, za podskásky A. Žiták, Jos. Černý, Jiří Černý, Dufek, Em. Žiták, Janda, J. Machač, J. Brajer, Fr. Patras, za náveské B. a V. Pořadové, K. Charvát, Jos. a V. Semických, A. a J. Syslovič, Zd. Jiránok, Al. Veselý, J. Hanuš. S trákovou malíčkostí, jako že ve vsi nebylo hřiště, si kluci mnoho starosti nedělali. Není divu, že se pak stávali terčem výhřad, napomínání i kárných výpadů do spělých. Historickým počinem bylo zřízení t. zv. „malého“ hřiště, na pozemku darovaném obcí hrabětem Otakarem Černím. Stalo se tak, přípisem z 15. března 1909. Bývalý písečník, byl však na hřišti upraven až v r. 1921 (viz Ldi str. 342 této kroniky.)

Fotbal a jeho pronásledování bylo od r. 1921 až do r. 1928 trvale předmětem jednání obecní rady a v nejednom případě příčinou střetu mezi radními. Obecní zastupitelstvo dne 22. dubna 1921-
„Ku slovu hřási se pan Hradík, žádaje
za vyšvěcenou jakým způsobem, usgova-
to se, neb učiní o opatrení oproti fotbalist-

pisē :

stím. Pan starosta i tajemník odpovídají v tom směru, že se strany zastupitelestva (obecní tajemník pak jmenuje přímou p. náměstka Hladíka) jsou hoši ti Špatně informovaní a poslední žádá aby členové zastupitelestva podporovaly obecní úřad ve snaze zabránit této neprůstojnosti, a ne Špatnou informaci práci tyto mafii. Po tomto obvinění pan Hladík prohlaší, že nic podobného, co zde řeceno bylo, neřekl a říci nemohl, a žádá o udeření satisfakce tím, že předvolání budou oni hoši (Kabát), kteří tvrdí, že by on někomu radil na obecní úřad v sobotu 23. tm. Obecním starostou vznalo na vědomí a nařízeno obecním zastupitelem, aby přísně toho, aby "návsi se fotbal, nehrál a použíti k tomu všech zákonních opatření."

Plocha „mafiho“ hřiště byla osázena stříhaným, živým plotem, téměř vše pěstovanými akáty s krušovitou korunou, přísečné prostory osázeny lipami a krovinami tavolníku. Vé schůzi obecní rady dne 7. března 1923 ^{zpráve} pan Hladík upozorňuje, že obec větším nákladem pořídila hřiště a žádá aby obecnímu strážníkovi bylo nařízeno, aby tyto pozemky častěji, zvláště pak v neděli odpoledne hledal a netrpěl kopanou a pobíhání krovinami. "Na hřišti se tedy kopat nesmělo ať kopač se. Hlavní starosti klučku bylo nepřijít o míč. Jakmile se objevil strážník Safráč, bylo svatoň povinností toho, kdo byl míč nejbližší, popadnout jej a vrteci. V této atmosféře se na maďím,

hřiště odohrálo historické utkání Vinoř - Sarafice. Vinoř nastoupila v této sestavě:

Václav Kabát

Jos. Zitek	-	Bohumil Křivický
Frant. Antoš	-	Vilém Žesáček
Ant. Antoš	-	Jos. Trost
V. Nousáč	-	J. Hartman
		J. Charvát
		J. Samecký

O dresech nebylo ponětí. Vinoříci měli obyčejné košile, Sarafaci hráli v sokolských tričkách. Kopanáky neexistovaly, hrálo se ve vlastních botách.

Fotbal se hrál též ve vstupním prostoru před zámkem mezi kaštany. V té dobu byl zámek obýván rádlem Anglických panen. Na pořadu schůze obecní rady 19. června 1924 bylo projednáváno, že „... představená ústavní již několikrát stěžovala si na chování mládeže kof zámku. Pan starosta oznamuje, že vyhližkami zakázal již kopanou a hry v těchto místech. Pan Hladík sám přesvědčil se o neslušném chování se mládeže v těchto místech a přimhouřil se, aby strážník dohlédal, aby se kopaná na místě tom netrpčela.“

Fotbalové naděční se stíniprovozovalo, až v r. 1926 učedníci Josef Ryč a Bohumil Svoboda (oba z Přezletic) koupili z vlastních peněz fotbalový inventář pro jedno mužstvo. V Třeboradicích se tehdy rozpadla tamní „Rudá hvězda“ a prodala do Vinoře rudá trička s bílými límečky a bílými manžetami, modré trenýrky a 11 páru kopanáček. Z nich jeden páru měl obě boty sevř. Hrálo se tedy v „Braganči“ na pravé

noze. Tak vznikl základ soustavné činnosti. V okolních obcích, Kbelích, Čakovicích, Horních Počernicích, Chválech, Jirnech, již existovaly fotbalové kluby. Vínořští fotbalisté ještě organizováni nebyli, ať hráli uvedeným klubům, předkápasu. Chodili obvykle pěšky, nebo jedli na kořech po dvou, za minimální náhradu, nejčastěji 30-kč za zápas.

brána

V neděli 19. února 1928 o 14. hodině se v hostinci "U Karoušků" Konafa ustavující výšná hromada na níž byl zvolen první výbor klubu který přijal název Sportovní klub Vínoř. Prvním předsedou byl učitel František Koubek, místopředsedou Václav Rabát, druhým místopředsedou Karel Machač, sekretářem Emíl Skákal, zapisovatelem Otakar Kořárik, revizory učiteli Antonín Antoš, Josef Šemeccký, správcem inventáře František Antoš, pokladníkem Antonín Rabát členy výboru Josef Sysel a Antonín Sysel. Nově vzniklá organizace se stala členem Středočeské župy fotbalové.

První Amužstvo firářů tehdy v sestavě

na boku	v brance	Procházká
v káloze	Jos. Sura	Ant. Sysel
v rukou	Jos. Novák - V. Antoš - Ot. Kořárik	Bož. Svoboda - J. Kořárik - Fr. Patrns - F. Kavínek - V. Šemeccký

Vínořské veřejnosti se S.K. Vínoř představil v září 1928 velkým sportovním dnem. Jeho pořad začal již ráno cyklistickými závody ve 2 kategoriích. Závod na cestovních kořech po trase Vínoř - Slatiňany - jihlavská - Vínoř měl start a cíl na návsi u sochy sv. Jana.

Obdobně též závod na závodních koledy po trase Vinoř - Čížnice - Čížovice - Kbelík - Vinoř. Součástí sportovního dne byly též běžecké závody ve 2 kategoriích. Přespojní běh se běžel po trase z návsi podle farské zahrady do Obuřek, kolem mýšinku pod kostel, zpět na náves. Po Slatniční běh, strávovena trať Vinoř - Kbelík - Slatiňany - Vinoř. S běžeckým závoděním té doby jsou spojená jména Josef Konta, Vlach, Seisinger, Antonín Kabát. Z hostujících pak bratři Pavlovi (AFK Stráž bezpečnosti), Juditka (Liberčnice) a Mračno.

Odpoledne pokračoval sportovní den průvodem obcí s hudbou na provizorní hřiště, zřízené na pánské louce v Topošech. Dřív na branky zapůjčila firma Hradec ke zdešení pořadatele branku do rána někdo ukradl, takže ráno bylo nutno vyměnit je znova. Fotbalový zápas se Spartou Mračín skončil nerozhodně 2 : 2. Předzápasu hrály dorosty a rezervy obou klubů. Čistý výteček na hřišti činil 93.50 Kč.

Děle než rok neměli fotbalisté své hřiště. Získali je až na podzim r. 1929 pronájmem poře od hostinského Františka Karouska za roční nájemné 1.200 - Kč. Byl to mírně svážitý pozemek u Čížnic o rozloze 48 m². Prvním soupeřem Vinořských na tomto hřišti byl Meteor Chvaly. Ráno hrály dorosty, odpoledne byl předzápas obou rezerv. Hlavní zápas skončil vítězstvím S.K. Vinoř v poměru 4 : 0. Za Vinoř poprvé nastoupil centrální Franz Jirter.

Vlivem dosažených výsledků se změnil poměr obecního zastupitelstva k fotbalistům. Obecní zastupitelstvo se

dne 25. května 1929 usneslo, ... udělit
podporu S.K. Vinoř na r. 1929 částkou
500 - Kčs s výhradou, že členové spor-
tovního klubu budou vždy čestně slus-
ně a k ucti zdejší obce vystupovat.
Obnos bude vyplacen do rukou před-
sedu p. učitele Fr. Konibka.

Rada místního národního výboru v Praze 9 - Vinoři
na své schůzi dne 27. prosince 1983 projednala a
schválila zápisu na stranach 3. MZ 172 této kroniky.

Tajemník MNV:

E. Čejz

Předseda MNV:

1938

V

té době my jako kluci jsme seděli ve školních lavicích a o vrnušené době jsme nic nevěděli.

Dnes po padesáti letech mám za úkol rapsot, jak jsme v naší obci prožívali dobu německé okupace.

Nechci opisovat historii, nebo opravovat skutečnosti, nebo filosofovat známým „... kdyby...“ Během minutých padesát let jsem mnoha přečetl, prošel jsem mnoha politickými školeními na různých úrovních, prožil jsem mnoho politické svratky. Když díl polistický systém se snažil přizpůsobit si mě, k образu svému. „Jako učitel jsem musel skládat služební sňub presidentu Benešovi, vůdci Hitlerovi, presidentu Gottwaldovi. Slychal jsem před zadním, prstem, - kdo není s námi, je proti nám. To všechno nás poznámenalo a v mnohem, poúčilo. Vé všech situacích se mi osvědčilo staré přísloví „Sídlo v pytli neutajíš.“

Snažím se uvést a zařadit nejdůležitější fakta, jež jsem v naší obci sám poznal. Abych poštít charakter doby v níž jsme tehdy žili, jsem můžem říct i dějištěm kulisu, tentokrát obsírně.

Dne 30. ledna 1933 se stal říšským kancléřem v Německu Adolf Hitler. Své cíle začít nové tažení Germánu formuloval ve své knize *Mein Kampf*. Základem pro uskutečnění světovládných plánů mělo být vytvoření prostoru pro 80 - 100 milionů Němců. Toto území mělo vzniknout z původní Ríše, z pobaltiských zemí, západního Polska, Čech a Moravy. Tak to vyskládal Hitler v roce 1932. Neněmecké národy je nutné ze střední Evropy odstranit. Češi musí pryč ze střední Evropy. Dokud tam budou, budou vždy ohniskem židitsko-boševického rozkladu."

Totéž údajů z r. 1930 žilo v Československu 3,231.088 příslušníků německé národnosti. Většina Němců se těžko smířovala s republikou, se ztrátou svých privilegií, s demokratickým režimem. Obě německé strany - Deutsche national-Socialistische Partei (DNSAP) a Deutsche Nationalpartei (DNP) organizovaly protistátní činnost, jejich cílem bylo rozbití Československa. V únoru 1932 byla čs. úřady zakázána militaristická organizace Volkssport, řízená předáky DNSAP. Důvodem zakazu bylo odhalení tajných zbraní v Severních Čechách a vojenské přípravy proti republike. V roce 1930 byl vytvořen Kameradschaftsbund s cílem ovládat postupně německé politické strany a masové organizace a tak získat monopolní vliv nad německou menšinou.

Bezkonkurenčním kandidátem na výběrového byl Konrad Henlein. Narodil se 6. května 1898 ve Vratislavicích na Liberecku. Otec byl Němcem povoláním učetním, známý turner. Matka byla z česko-německé rodiny. Narodila se v Litobori na Náchodsku a jmenovala se Hedvika Dvořáčková. Mladý Henlein dobrovolně opustil Pavice jablonecké obchodní akademie a stal se dobrovošníkem rakouské armády. Po zajetí na italské frontě se v r. 1919 vrátil do republiky.

Dne 19. října 1925 opustil úřednické povolání a nastoupil v Aši v tamějším Deutscher Turnverein, jako náčelník.

V r. 1931 se stal ústředním náčelníkem Deutscher Turnvereinu. V roce 1933 byl s řadou dalších zahraničních Němců přijat Hitlerem ve Stuttgartu. Právě v této době šířil Hitler heslo „německé sebeurčení - naprava křivd“ které příbyly na Německu spáchány mirovými smlouvami. Meri prvnímu se pro revizi poválečných mírových smluv vystopil italský duce Mussolini. Měl spořecný základ a trvalý zdroj - fašistický Smus. Fašisté měli své otevřeně i skryté stoupence v mnoha jiných zemích, i u nás.

Krátké předtím, než se v Německu zmocnil vlády Hitler, pokusil se fašisté v lednu 1938 o puť i u nás známým útokem na vojenská kasárna v Židlochovicích. Celý tento pokus byl rych-

te zlikvidován, a jeho původci postaveni před soud. Obžalovaný byl též Rudolf Gajda, bývalý generál, náčelník generálního štábu čsl. armády, který už na Sibíři ve službách admirála Kočáka ukázal svou tvář chorobného cizádostivého dobrodruha, ochotného se upoutat komukoli, který mu nabídne moc a peníze.

Postupem času jsme se stali studenty a pomáhali jsme "roru m počasi bráti" a vnímat rolem, sebe svět dospející. Chtili jsme, že se něco dležitěho ve světě děje. Ve škole jsme se o tom, mnoho nedověděli. Byli jsme vychováváni v duchu humanistické mašarykovské demokracie. Dne 14. prosince 1935 abdikoval T. G. Masaryk - dne 18. prosince 1935 zvolen presidentem Eduard Beneš.

Dne 4. října 1935 vypukla Habes- ská válka. Itálie masakrovatila Tchadly a děly berberské domorodce. OSN sice vyhlásila sankce, ale těž praktického účelu, takže 14. května 1936 měli čloučníci celou zemi u nohou, jak si přáli. Habeský císař Haile Selassie uprchl do Anglie. Krátce na to začala španělská válka, když 16. února 1936 získala socialistická lidová fronta 256 mandátů ze 437. Po právu měla řídit stát, ale proti ní se spikla skupina generálů. Véritel Kanárských ostrovů generál Franco odstětí do Maroka a zahájil vojenskou akci. Většina vojska zůstala na straně vlády, situace povstalců se zdála beznadějná. Tchadly Göringovy junkery přepravily

z Maroka na Španělskou pevninu 12.000
 marockých žoldnérů. Do Cadizu připravila
 říd s německými letci, převlečenými
 za turisty a obchodníky. Bitvě v řídi
 Deutschland a Admiral Scheer pořád
 dovrážely válečný materiál. Španělský
 lid se hrdinně vrhl do boje proti fašis-
 tům. Francouzská vláda na nátlak Ang-
 lici a Rakouska dodávky zbraní o něž
 Madrid žádal a spolu s Anglií zorganiza-
 vovala „kolktivní nevmešování“ do
 Španělských záležitostí, které se nako-
 nec zvrhlo v jednostranný rákouské pod-
 poru republikánské vlády. Rátkýmco
 Franco dostával nadále z Německa a
 z Itálie vše co potřeboval. U nás se v
 Československu tehdy hlaďoval veřejné-
 ho mýtní bouřlivě zvedla ve prospěch
 Španělské republiky. KSČ vyhlásila
 heslo „V Madridu se bojuje za Prahu.“
 Tisíce komunistů odcházely strašipl-
 nými cestami přes Pyreneje aby bojo-
 vali jako českoslovenští dobrovolníci
 v jednotkách mezinárodních brigád.
 V naší obci odešel komunista Josef
 Pavel, povoláním fakýrník. Zdejší čet-
 nická stanice jej vedla v evidenci
 současně s dobrovolníkem Josefem
 Husákem z Radonic. Josef Husák
 ve Španělsku padl. Španělsko bylo
 generální zkouškou německých zbra-
 ní. „My prosti lidé jíme to již vycítili.“

Evropští státníci to vědět nechátej. Dne 6. června 1939 pak mohl defilovat před führerem 20.000 mužů německého expedičního sboru ze Španělska a Göring mohl pronést řec: „Ať budoucnost přinese cokoliv, dokáráme, že jsme, že jsme neporazitelní“.

Dne 12. března 1938 po 8. hodině ráno hitlerovské jednotky vstoupily do Rakouska a rychle obsazovaly celou zemi. Den předtím proškoočily první zprávy, že se na rakouských hranicích soustředí rakouský Wehrmacht a rakouský kancléř Schuschnigg dostal ultimatum, aby do tří hodin odvozal přesídit, kterým se pokusil prokárat, že si národ přeje zachovat svou samostatnost. Poté následovalo druhé ultimatum aby odstoupil. Schuschnigg se podvolil. Váček o půl osmé ve vídeňském rozhlasu oznamil, že vžádá ustanovení násilí a armáda dostala rozkaz neklást odpory.

Evropa na Anschluss zírala s otevřenými ústy. Podle německé doktríny „Drang nach Osten“ bylo na rukáve Československo. Jíž před r. 1936 rostla německá propaganda. Za cíl svých útoků na nás stát vybrařa si prezidenta dr. Beneše. Začala nejprve tím, že ho popisovala jako symbol imperialistického Československa, které utiskuje menšiny, přeje válce, je podezřelé protějškému Rusku a komunismu. Dr. Beneš je znášen v rukou židů, svobodních, žednářů a bořecíků. Boji přijí se, že jeho stát se rozpadne a protože chce své škály do nové války. Hitler o sobě vyhlásoval, že je nástrojem Prosvětěnosti. Goebels

O nás vykřikoval, že jsme matčská letadlová loď boševismu. Noviny se denně rozhorečovaly nad frustifikací Henleinovců, kteří hned protestovali proti některému z ministrů odchodem, re sasedací říše parlamentu. Na výročový narozeninu vyvěšovali provokativně hukoucí kříže (se svěcením ministerstva vnitra) začali se navrájet, zdavat větu „Heil der Juní-Monat“ (At říje měsíc červen), grocovat se k demonstracím, a křiceli: Ein Volk, ein Reich, ein Führer.

24. dubna 1938 vyhlásili v Karlových Varech, považujících 11 bodů, jež se krotily v Berlíně a byly formulovaly tak, aby nemohly být československou vládou splněny. Měly postavit naši vládu do takového světa, jako by ona byla překážkou dohody. Dne 19. května 1938 přepadlo asi 60 Němců, kteří vystoupili z blízké Turnhalle, 5 vojáků chomutovské posádky. Jeden voják byl vážně zraněn na hlavu. Krátce na to v Chodově napaden davem, Henleinovců strážmistr Kundišek, dafšíčetník utrpěl zranění, vrchní strážmistr udeřen do hlavy, v sebeobranně do vrduchu vystřelil. Soudetoněmecká Henleinova strana dostává prostřednictvím německého vystavnictví v Praze každoročně znáčnou subvence (dokument č. 3059 k norimberskému procesu hovorí o 15.000 marek měsíčně od r. 1935). Československá zpravodajská služba dostává zprávu, že říšskoněmecké vojsko v říjnu 10 až 12 divizí se na různých místech, dala do pohybu směrem

k československým hranicím. Československý ministr zahraničí dr. Krosti se telefonicky dotazuje německého velvyslance v Praze Eisenlohra, co je na tom, pravdy. Eisenlohr podléhl příkazu z Berlína oznamuje tyto informace za círú výmysl. Večer si československého vyslance pozve sám, ministr Ribbentrop, popře správy o soustředování německých vojsk, a obviní Československo, že v Sudetech vyprovokovalo incidenty, a hledá ráminku k mobilizaci. V té době prohlašuje Ribbentrop anglickému velvyslanci v Berlíně, že Hitler nedovolí ve svém sousedství prosvární německé krve.

20. května 1938 v 21 hodin se za předsednictví prezidenta republiky schází československá vláda, aby projednala vzniklonou situaci. Usnáší se povolat ročník k mimořádnému cvičení a uvedenému opatření nebude se oficiálně říkat mobilizace. Bezprostředně po rozchodu vlády se po vojenských linkách předává spěšně hestlo OK: ostraha a kryt státních hranic.

Jíž před ráнем, se v kasárnách hlasí první rátořníci. Kbelské letiště se zvedá. U chvaťské silnice u Radonic se zřizuje potří letiště na polích zvaných Kopané a Lány. Dne 22. května 1938 na počtu uvedených strojů bombardérů řetěz 41 a 42. Únas se obec je vzhůru. Přirozeně jsme k letiště chodili, obdivovali stroje i provoz na letišti. Bylo zrušeno 15. června 1938.

V etapách, 22.5. - 29.5. 1938 a 12.6. 1938 proběhly obecní volby. Na Slovensku získali Lidéci asi o pětinu hlasů více než, ale zdaleka se nesouhlasí jejich naděje na totální vlivrství. V po- hraniční Herľanovci Smettí všechny ostatní demokratické strany a získali 90 - 95 procent hlasů. V mnohých obcích Němci volili Henleinu jedno- myšlě. Výsledky těchto vojeb v naší obci jsou raznamenány ve II. díle str. 17. této kroniky.

Kolem 20. června 1938 skončila mimořádná vojenská opatření a záložníci se opět navracejí do občanského života. To ještě porvalo nařa- du v nařodě, který již v té době byl svými myšlenkami na Strahovském stadiónu, kde se konajoval X. všeoso- kořský slet. Strhující odězvu mělo zá- verečné vystoupení československé, jugoslávské a rumunské armády dne 6. července 1938, které symbolizovalo spojenectví a bojovou připravenost.

Obrana republiky

Jako studenti jsme pěšky chodili na zastávku do Košic a pak vlnakem, do Prahy. Denně jsme se stykali s komárady učedníky, později dělníky zaměstnanými v Košicích, v Moravii a dále v pražských továrnách. Zajímal nás sport - fotbal, atletika,

tenis hokej. Deník cestou horlivě jsme polistizovali, vždyť doba nás tak formovala a ovlivňovala. Své názory jsme čerpalí z novin, z media, z deček moci sebou. Nikdo nás politicky nevedl. Upřímně jsme využívali reputaci a její obranu. Zajímali jsme se o armádu, zbraně a pomalí jsme se nemohli důchat až budeme rukovat na vojnu. Byli jsme pyšní na výrobky zbrojního průmyslu. V Avii, v Aerovce se vyráběly vysoko výkonné letadlové motory, Škodovka horský kanon R3 ráže 7,5 cm. Československý protiletadlový kanon R3 ráže 7,5 cm, měl hodnotu milionu dolarů. Naše lehké kulomety vz. 24 se staly světovým štandardem vývozu. Anglie je vyráběla v licenci pod značkou Bren a používalo je 24 armád. Prostřely byly i lehké kulomety vz. 37. V roce 1939 využato bylo stát na armádu 1.367 milionů Kč, tedy 18% všech státních výdajů. Jak jsme mohli se zbraněmi? Nejsme žádoucí, 70 tanků, 348 lehkých tanků a 75 obrněných aut. Nepřítel měl 3200 lehkých a středních tanků. Protinám mohla naše armáda nasadit tři druhy vysoko účinných protitankových kanonů. Naš kanon vz. 37 spořešivě probíjet na vzdálenost 1.100 m. Sebe-kvalitnější pancíř do tříšky 32 mm. Jeni pancérování nejtežších nacistických tanků nedosahovalo. V roce 1938 měla naše armáda 1.200 tankových kanonů. Kromě tanků si Německo zakládalo na letectvu. Dalo se předpokládat, že v prvních hodinách války, ne-fj

ještě dřív podnikne nevřítel hromadné
nálety na strategické cíle. Odhadováno se
na 1.300 - 1.500 bombardovacích a 600 sti-
hacích, německých letounů. Proti tomu
jsme měli 140 protiletadlových kanonů
vr. 22, který se náramně osvědčil proti
německému letectvu ve Španělské válce.
Naši vynikající piloti Novák, Siroký,
Heřkal, Ambrus a jiní oslavovali ve svě-
tě letectvem, uměním. Naše stíhací dvoj-
plošníky B 534 prokázaly při závodech
v Curychu, že jsou ve své třídě v Evropě
nejlepší. Byli jsme na to pyšní. Ve sku-
tečnosti však naše letectvo bylo Achillo-
vou patronem. Naše stíhačky po pravdě
nemohly vyrovnat převahu moderněj-
ších jednokřídlých messerschmidů.
Nový typ stíhaček Avia B-35 s rychlo-
stí 570 km/hod. byl teprve ve stadiu
zkoníšení. Naše bombardéry Ab 101 s
pláteným potahem a bez pancérování
by se těžko prosadily proti německé
protiletadlové obraně, která mohla na-
sadit asi 5.500 děl. Naše letectvo se svý-
mi 600 bojovými stroji sice patřilo kvazi-
faktivně k nejlepším v Evropě, ale bylo pře-
ce jen mnohem slabší než německé. Na-
še armáda měla 17 pěších divizí. Naše
zpravodajská služba odhadovala sílu
německé armády na 47 kádrových divizí.
Chybějící divize měly nahradit pohra-
ný opevnění. Celá soustava opevně-
ní se skládala z jednoho dvou nebo
několika i tří pásem, z nichž každý se

členilo dále na jeden, dva i tři sledy. Opevnění. Byla to lehká opevnění tak zv. řopíky, železobetonové bunkry, pro 4-6 mužů s lehkým kusometem, opevnění středního typu, osazena 1 poddůstojníkem a 6 muži s dvěma lehkými nebo těžkými kusometry, byly tu dále tak zv. pěchotní sruby s železobetonovými stěnami, stropy tlustými 1,5 a 3,5 m, které snadno odolávaly dvěma postupním rážeňím, 150 mm, a dokonce 305 mm, i větším dělovým granátem, do téhož místa. V každém srubu se mělo bránit 20 až 25 mužů, kteří obsluhovali děla, těžké i lehké kusometry v otočných strílnách. Srub měl vlastní studnu, ventilaci, protiplynovou ochranu, telefonní ústřednu, zásoby na 9 dnů. Rozmístěny byly tak, aby jeden mohl svou palbou bránit druhý. V okruhu 50 m byl každý z nich obložen drátěnými zátarasy. Na rozdíl důležitých místech, byly konečně vybudovány dělostřelecké tvrze, schopné odolat nejtěžším dělovým kalibru, propojeno podzemními tunely, vybavené sklady, nemocnicemi a vyzbrojené 80 mm - 100 mm kanony. Opevněvací systém, počítaný v r. 1938 nebyl ještě dokončen, zbyvalo ještě na 8 let práce. Proti následujícímu Rakousku se opevnění nebudovalo vůbec.

Počítalo se s tužkou v ruce:	
Německo	62, 592. 000 fidl
Itálie	42, 158. 000
Madarsko	8, 683. 000

<u>Rakousko</u>	<u>6,722.000</u>
<u>celkem</u>	<u>120,155.000 lidí</u>

Proti tomu :

Poľsko	32,132.000
Ceskoslovensk.	14,726.000
Jugoslávie	13,930.000
Rumunsko	18,024.000
Francie	41,835.000
Belgie	8,100.000
<u>celkem</u>	<u>128,747.000 lidí</u>

Nepatrná převaha na naší straně v počtu obyvatelstva byla hned v r. 1934 likvidována tím, že tehdejší poľská vláda uzavřela s Německem pakt o neútočení, který ráčila sledovat své vlastní, úzce sobecké cíle a rychlostně se proti Československu. S Ruskem se dosud nepočítalo.

My mladí jsme byli přesvědčeni, že máme silnou armádu, Československo má silné spojence, Hitlerové Německu jsme schopni se ubránit. Toto mínění jsme na každém kroku pozorovali. V naší obci probíhaly akce na obranu republiky. Vyšší důstojníci rádo přednášeli o civilní obraně pro občany. Branné akce pořádali místní hasiči. Množství využívali hasičský sjezd za účasti armády. Podrobnosti jsou uvedeny v I. díle na stranách 370 a 371.

Středem zájmu byla poří vojenští cvičení konaná košem obce. Tři takové příležitosti využívala pověstná vojenská hudba 5. pěšího pluku z Karlova v čele s kapelníkem Jírem, která v podvečer před kostelem koncertovala.

Z dne národa mluvily lidové pochodové písničky, které v té době složil Karel Vacek, (*U našich kasáren - vystří v r. 1937 a Brzina zelená - r. 1939*).

Tempo di marcia

*U našich kasáren stojí v noci stráž,
nečekej, má milá, mne se nedočkáš.
Nečekej, jdi už spát, nech si o mně zdát,
přijď panenko, časně z rána,
otevře se hlavní brána,
budem maširovat.*

Refrain :

Pojď s námi, holka zlatá, maširovat,
 ať taky něco užiješ,
 až budou večer s nebe hvězdy padat,
 tak mně z nich jednu přišiješ.
 Přišiješ ji hedvábním, já tě za to políbím,
 protože bude celá naše rota koukat,
 jak umí Sarže milovat.

Verse :

U našich kasáren stojí lavička,
 a na ní smutná je moje holčička.
 Smutná je, nářiká, marně tam vzlyká,
 protože jsme neslyšeli, jak večerku odtroubili,
 teď mám kasárníka.

Tempo di marcia

The musical score consists of two parts: 'Refrain' and 'Verse'. The 'Refrain' part is in common time (indicated by '2') and features a single melodic line on a treble clef staff. The 'Verse' part follows, also in common time. The third section, 'Tempo di marcia', begins with a dynamic 'f' (fortissimo) and a key signature of one sharp (F#). It features a more complex harmonic structure with multiple voices and includes markings for 'TRIO' (in both the first and second endings), 'mf' (mezzo-forte), and 'FINE f' (final forte). The score concludes with a final dynamic marking 'TRIO'.

Bříza zelená, bříza bílá, jdou k ní cestu dveře,
jednou chodivá moje milá a ta druhá patří mně.
Na důkaz lásky nehybnoucí.
Tam jsme se podepsali do dvou srdcí,
ať nám oběma připomíná že tys jen mā.

Refrain:

V tom našem háječku roste bříza zelená,
jsou na ní v srdíčku naší lásky písma.
Když mě páni na vojnu zavolají
až z té břízy flintu mi udělají,
já pak budu rád na tebe vzpomínat.

Verse:

Když mě mámilá někdy rmoutí pod břízou naší.
Hned ji nad hlavou za mně trochu postraší.
Kdyby snad byla málo věrná
jistě ta kůra bílá vždy zčerná.
Já však dobře vím že ta bříza nás přetrva.

Zrada

éf francouzské vojenské mise generál Pelle, když si proslídloval československý systém obrany, prohlásil, že československou samostatnost může zajistit jen ministr zahraničí. Bylo to jistě jasné i našemu generálnímu štábku v Československém museu sázet na pomoc spojenec.

Jaké jsme měli spojence?
J v prvních poválečných letech bylo největším nebezpečím pro Československo v možném, návratu Hohenzollernů do Německa, nebo Habsburků do Rakouska-Uherství a dále v madarském revisionismu. Tehdy bylo bezprostředním úkolem zajistit neruštěnost republiky. Dr. Beneš nabíd

r. 1919 na mírové konferenci jugoslávskému ministrovi Trumbicovi kredit Malou dohodu. Roku 1920 odješel Dr Beneš do Bukurešti a tuto Smíškovu projednal s ministrem Jarlom Jonescem. V r. 1923 byla z iniciativy Dr Beneše podepsána. Plných 17 let měla podstatný vliv ve střední Evropě a fungovala až do doby, kdy jugoslávský král Alexander byl r. 1934 zavražděn, na jaře r. 1935 se stal Dr Beneš prezidentem, a r. 1936 resignoval ministr Titěfescu. Pak začala Smíškova upadat.

Roku 1923 byla z iniciativy Francie Smíškova československofrancouzská. Francouzský president Mirerand a Poincaré poslali do Prahy národního hrdiny generála Focha, který zde pobyl tři dny. Président, vykládal, nazýval, radil Masarykovi a Benešovi. Masaryk o cenné francouzsko-československé Smíškově silně pochyboval. Nakonec však, jen Smíšek byla 23. prosince 1923 podepsána.

Dne 24. července 1938 se v novinách objevily neobratné zvěsti: rozhovory mezi Londýnem a Berlínem. Daily Express oznamuje: ministřský předseda Chamberlain stíbil německému velvyslanci Dirksenovi, že bude neodkladně zkoumat řešení Sudetské otázky. Daily Mail nadpisuje svůj článek: Nabídka míru Hitlerovi. První nátlak, západních mocností na Československo byl zahájen prohlášením francouzské všeobecné války ze dne 17. července 1938.

V něm Francie klade naší vřadě podmínsku, že Československo musí samo dělat tříkovou politiku, aby se přizpůsobilo novým poměrům, v Evropě a zabránilo významným koncesemi, poskytnutými svým menšinám, jednak vnitřním občáním, a svému vnitřnímu zastávení, jednak výtkám svých sousedů, že vyvolává s nimi zbytečné rozporu mezinárodní. Kdyby se tak nestalo, Francie by byla nucena vrátit v úvahu, zde nemá prezkonimat svou politiku k Československu. Francie tedy poprvé vystoupila diplomaticky po boku Hitlera proti Československu.

Vrána, překvapená podivným stanoviskem svých spojenců, souhlasila, aby do jejího jednání s Němcí zašali jako prostředník lord Runciman, s bezvýraznou, studenou tváří mrzoutého profesora, který 4. srpna 1938 v průvodu své manželky a štábů spolupracovníků přecestoval na Wißsonovo nádraží.

Runciman v Československu pobýval několik týdnů. V té době se henleinovci těžili ze všech sil, aby ho všemi prostředky přesvědčili, že vnitrostátní poměry v republice jsou neudržitelné. Jeho Lordstvo Runciman zpracoval raport, který mohl sepsat i bez jeho samozávětné návštěvy.

12. září 1938 jsme poslouchali u radia Hitlerova řec, přenesenou z Norimberka. Chrlil, ochrapštělým hlasem, řval své hrorby. . . Němci jsou zde potlačováni, protože zpívají své písňě, jsou do kve biti, protože nosí bílé punčochy, jsou tyráni, poněvadž zdraví po

po svém, způsobu... dřísi pořáčování našich lidí nebude trvat... Praha provokuje, provozuje taktiku, chce organizovat vyjednávání, chce dát místě uklidňovací dary... Moje věcí je pečovat aby se k právu nestalo bezpráví. Sílená řeč, přernosovaná frenetickým, vořáním, Sieg heil!, skončila v jázotu myohatlicového sfangiatovaného davu. V českém, počítající se stupňovaly nepokoje. V Chotěboři na 200 Němců házel kameny na policijně strážnici. V Rybářích zraněno 6 Čechů, jeden, německý sociální demokrat a 8 policiistů. Opět v Chotěboři demonstrace 2000 příslušníků SdP, zraněno 13 policiistů a 3 civilisté. Na mnoha dalších, místech, demonstrace, srážky, střeba. Výroční správa oznamila, že do 14. září 1938 bylo na české straně 12 mrtvých, 61 raněných, a na straně Němců 9 mrtvých, a 14 raněných.

Dne 15. září 1938 vzláda rozpustila a zakázala Sudetoněmeckou stranu a proti Henleinovi bylo zavedeno trestní řízení. Henlein, spolu s K.H. Frankem, utekli do Německa.

Tehož dne 15. září 1938 navštívil Chamberlain, Hitlera v Berchtesgadenu. Prjal, bez velkého zdánlivého všechny konferenční pořadavky a slibil mu, že je spolu s Francií na Československu prosadí. Hned poté došlo k anglo-francouzským poradám, jejichž výsledkem byla nota Československu ze dne 19. září 1938. Nota požadovala, že aby

ČSR okamžitě souhlasila s odstoupením pohraničních oblastí, v nichž žije více než 50 % Němců. Tím se rázem zhroutil rážný předpoklad celé dosavadní československé zahraniční politiky. Dne 20. září 1938 československá vláda anglo-francouzskou notou zamítlala. Natsak, západních veřmoci však neustal. Britský a francouzský vystanec v Praze v noci telefonovali prezidentu republiky a žádali ho o okamžitý rozhovor. Ve dvě hodiny byl přijat a řešili mu, že kdyby Československo dále odmítalo operaci bez narkozy, jejich vlády by činily jeho vstádu odpovědnou za to, co by nastědováno a že by pak Československo nemohlo očekávat od Francie ani od Anglie, kdyby je Německo napadlo. Když president Beneš toto ultimatum dostal, slovesně vstádu a byla sepsána tažná noto:

„Prinucena okolnostmi, ustupující neobvyčejně našíhnuvým domluvám, a odvození důsledky ze sdělení vstády francouzské a britské z 21. září 1938, v němž obě vstády vyšlo svůj názor o pomocí Československu pro případ, že by odmítlo přijmouti francouzsko-britské návrhy, a bylo pak napadeno Německem, vstáda československá v tomto pořízení a spočity bolesti francouzské a britské návrhy, předpokládajíc, že obě vstády učiní všechno, aby při uplatňování jich bylo dbáno životních, zájmů československého státu. Podotýká s tím, že tyto návrhy byly vypracovány bez předchozích, dořízení československé vstády.

Hluboce trhajíc, že její pořadávek, arbitráže nebyl přijat, československá vláda přijímá tyto návhy jako cestky, od něhož netre odtřítosti zásadu záruky, jak je formulováno v notě a přijímá je dle toho předpokladu, že obě vlády nestripí německého vprádu na československé území, které existuje československým až do chvíle, kdy bude možno provést transfer území po novou hranici, vyděšenou zatím mezinárodní komisi, o níž se myslí v návrzích. Totož mýnění vlády československé, franko-britské návrhy známenají, že všechny podrobnosti praktického jejich uskutečnění budou dojednávány s československou vládou.

Že se včáda tomuto nátlaku podrobila jsme se dorvěděli 21. září 1938 v 5 hodin, odpoledne ze správy o kapitulaci, kterou hlasem, plným tragickej vážnosti přečetl do rozhlasu herec Zdeněk Štěpánek. Cetý národ se vzdal, vypukly spontánní demonstrace. Prahou tahly husté proudy rozhorčených demonstrantů s popofárním Karlem Hašlerem v čele na Hrad, zpívaly hymnu, bouřily se proti vládě a pozadovaly, aby se moc ujal generál Syrový. Druhý den se sesla obrovská manifestace před parlamentem. Poslanec Gottwald pronesl řeč, v němž označil, že vláda odstoupila a tvorí se vláda nová.

Učastník této demonstrace Josef Vytlačík vypravuje:

"Praha a pražské okolí vyslo 22. září 1938 do uříc. Před pořádáním sněmovnou se shromáždila velká protestní manifestace. Také vinorští občané vedeni prevážně některými členy KSC se zúčastnili i když neorganizovaně. Tehdejší vedoucí prodejny, Včely, Komunist Josef Charon zastál předčasně rostoucí a prodejny, vystoupil v pracovním prostoru na vývýšenou část benzínové pumpy, která stála u křižovatky před obchodem u Štěpánka čp. 7. Stoh mísťa upoutal kotevnidoucí. Začal vysvětlovat, jaké nebezpečí se blíží ze strany hnedého moru. Lidé kotelem pumpy na chodníku přibývalo. Kazdeho se zmocnilo zvětšení vzrušení. Jistěže někdo navrhl aby se šlo do Prahy manifestovat. A šlo se.

Zprvu 50 nebo 100 lidí, někdo přinesl sláň vlníku a vyráželo se směrem po silnici ke Kbelíku. Do Kbelíku z počátečního průvodu přišlo už asi 200 občanů. Ve Kbelích se přidal další průvod a pokračovalo se kotelem, kasáren, přes Klíčov do Vysocan. Ve Vysocanech se už formovaly zástupy lidí - a továren, dílen i z obchodů a tak nás průvod splýval s vysocanským. Odhad se pokračovalo do vnitřní Prahy. Vedoucí vinoršké Včely Charon pak ještě na Náměstí Republiky vystoupil do policijského "Sudu" a začal hlasitě provolávat heslo k smrtelném nebezpečí pro republiku. Po uříční dopravě byla manifestandy zastavena. Cestou byla skandována hesla proti válce proti Hitlerovi, proti fašismu, zpívaly se vlastenecké písničky. Skandovači se např. nedáme svou republiku německému ča-

Touníku - At říje sovětské Ruska - At říje Československo - At říje Praha - At říje generál Syrový - Dejte nám obraně, ať jsme si na ně - Lidé, sde na chodníku, pojďte bránit republiku - a podobně...
Jeho mohutné manifestace se pochopitelně z míst ani okolí nezúčastnil, nikdo k věrostatkářů, fabrikantů a podobných vrstev.
Manifestanti z Vinyře se vracejí domů až v jednu, ve dvě hodiny po půlnoci pěšky."

Lidé nadšeně uvítali novou vřádu v čele s armádním generálem Janem Syrovým, v přesvědčení, že tento legionářský vůdce nás povede do boje. Jan Syrový se narodil v Třebíči. Když v Brně skončil studia, odešel do Ruska. Pracoval ve Varšavě jako stavební technik. Už v roce 1914 se dobrovolně přihlásil do České družiny v Kyjevě. Z radového vojína to dostačilo až na praporčíka. Před bitvou u Zborova jej zasáhl ústomek, dělostřeleckého granátu do obličeje tak, že přišel o oko. Lidé v něm viděli vzor zborovského hrdiny. S páskou přes oko jim připomínal Žizní.

Dne 22. září 1938 jel Chamberlain, znovu za Hitlerem, tentokrát do Godesberga. Hitler ráčal podle svého obvyklého způsobu okamžitě zvyšovat své predešlé požadavky. Chamberlain byl překvapen, v konferenci už nepotracoval, vrátil se do hotelu a napsal Hitlerovi dopis. Odpočív obával další ohlědu a ružení nových požadavků. Poslední Hitlerovo memorandum Chamberlainovi stanovilo datum evakuace Čechů a zahraničí Sudet Němců na 1. října 1938.

V této chvíli radista francouzská a anglická vstála československé vstádě, aby mobilizovala. Dne 23. září 1938 ve 22,30 hodin byla vyhlášena mobilizace. Bylo povoláno 18 ročníků první zálohy do 40 let všech, zbraní i spušeb a navíc část příslušníků druhé zálohy, celkem 1.250.000 mužů. Armáda převzala 24.000 motorových vozidel a 78.900 koní. Mobilizace proběhla skvěle, československá armáda stála ve svých obranných postaveních.

Odobně jako v květnu bylo dne 15. září 1938 zřízeno u Radonic polní letiště 6. pluku ze Kbel, čítající 93 osoby. Tentokrát bylo též zřízeno podobné polní letiště u Dřevčic. Letadla byla stažena do kasáren, dne 31. října 1938.

Jaké neprádel konal hrdív přípravy. Dne 26. září 1938 Hitler v berlínském Sportpalastu vyslovil svůj vražedný výdelek: „To je poslední územní požadavek, který myslím, předložit Evropě... Nenechal jsem již žádných pochybností o tom, že německá trpělivost je u konci.. tam je pan Beneš a tu jsem já... Pan Beneš má 7 milionů Čechů, kde však stojí národ 75 milionů lidí... Jsme rozhodnuti, pan Beneš voli!“

Dne 21. září 1938 předložil polský vyslanec Papée ministru Krostovi nотu, v níž se oznamovalo, že vstála polská vypořádá pětina vztahemé dohody z 23. dubna 1925 která upravovala československo - polské hraniční otázkou a požaduje okamžité odstoupení Jeseníška. President Beneš rafael osobní dopis presidentu Mościckému s nabídkou jed-